

Akredituotų gimnazijų forumas dirbo konstruktyviai

**Ugdant brandžią
asmenybę**

**Iš tylos į širdį –
iš širdies į žmogų**

**Bendruomenės
santykių vertybės**

**Mokyklos vadovas
kaitos procese**

**Saviti mokytojai –
savitos darbo
nuostatos**

**Neįgaliųjų
integracija**

Atliepiant vieną iš LR švietimo įstatymo tikslų „Išugdyti kiekvienam jaunuoliui vertybines orientacijas, leidžiančias tapti doru, siekiančiu žinių, savarankišku, atsakingu, patriotiškai nusiteikusi žmogumi...“ kilo sumanymas Klaipėdos apskrityje organizuoti akredituotų gimnazijų forumą „**Ugdymo prioritetai gimnazijoje**“. Tai pedagoginės patirties sklaidos renginys – akredituotų gimnazijų veiklos pristatymas pedagoginei bendruomenei ir visuomenei.

Birutė BANEVIČIENĖ

*Klaipėdos apskrities viršininko administracijos
Valstybinės švietimo priežiūros skyriaus vedėja*

Klaipėdos apskrityje septynioms vidurinėms mokykloms suteiktas gimnazijos statusas, šešiose profesinėse mokyklose įsteigti gimnazijų skyriai. Šiuo metu Klaipėdos apskrityje veikia 19 gimnazijų ir 6 profesinėse mokyklose įsteigti gimnazijų skyriai.

Aštuntąjį priedo „Mano metodas“ numerį parengėme Klaipėdos apskrities viršininko administracijos Valstybinės švietimo priežiūros skyriaus iniciatyva ir bendromis jėgomis. Forume dalyvavęs Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo organizavimo skyriaus vyriausiasis specialistas **Petras Navickas** pabrėžė ugdymo turinio lankstumo ir įvairovės būtinybę. Jis teigė, kad šie ugdymo turinio ypatumai yra itin svarbūs vertinant mokinių mokymosi pažangą ir pasiekimus. Apie tai akredituotų gimnazijų forume samprotavo ir kai kurie kiti pranešėjai. Nors „Švietimo naujienos“ 3-iajame šių metų leidinio numeryje jau rašė apie konstruktyvų akredituotų gimnazijų forumo darbą, tačiau kai kurios temos buvo tik trumpai paminėtos. Šį kartą siūlome plačiau ir išsamiau susipažinti su akredituotų gimnazijų veikla prieštaringoje edukacinėje šio amžiaus pradžios erdvėje.

Redakcija

Ugdomieji projektai ir pilietinio ugdymo sąsajos

Klaipėdos paslaugų ir verslo mokykla vertybinių nuostatų ugdymui skiria didelį dėmesį: ugdoma pagarba ir įsipareigojimais Lietuvai, skatinamas Lietuvos istorijos ir kultūros pažinimas, konstruktyviai ir pilietiškai sprendžiamos iškilios problemos. Kasmet mokykloje minime Lietuvos valstybingumo datas, dalyvaujame projektuose, skirtuose pa-

žinti savo gimtąjį kraštą bei jo kultūrą. Tai tapo mūsų mokyklos tradicija.

Tradiciją paminėti Sausio 13-ąją – Laisvės gynėjų dieną – puoselėja „Jaunojo istoriko“ būrelio nariai. Minėjimo metu mokiniai sužino apie žuvusius laisvės gynėjus, žiūri filmą „Sušaudyta laisvė“, kuriame dar kartą primenamos lemtingos

gos Sausio 13-osios dienos. Organizuojamos mokinių piešinių parodos, skaitomi poezijos posmai, skamba dainos laisvės tematika.

Minint Vasario 16-ąją mokykloje vedama pamoka „Mylėk, lietuvi, tą brangią žemę“. Kasmet mūsų mokykla mini ir Kovo 11-ąją. 2005 m., minint 15-ąsias Lietuvos nepriklausomybės metines, mokyklos mokiniai dalyvavo projekte „15 laisvės metų“, rašė referatus tema „Lietuviais esame mes gimę“, piešė piešinius tema „Lietuvos kelias į laisvę“, rinko karikatūras „Į politikus su humoru“. Surinkta medžiaga buvo eksponuota mokyklos stenduose. Įstabiausias šios parodos eksponatas – maža, rankų darbo Lietuvos trispalvė, atimta iš mūsų mokyklos mokinio prieš 20 metų.

Mokiniai dalyvavo anketinėje apklausoje apie svarbiausią šio laikotarpio įvykį ir asmenybę. Žymiausiu žmogumi Lietuvoje buvo išrinktas Prezidentas Valdas Adamkus, o svarbiausi įvykiai – Lietuvos įstojimas į ES ir NATO. Visas projektas buvo pateiktas pasitelkus multimediją.

Renginiai, skirti Kovo 11-ajai paminėti, vyko visą savaitę. Mokiniai pildė anketas „Lietuva virsmo epochoje“, reiškė savo nuomonę apie mūsų tautos pasiekimus. Mokinių nuomone, svarbiausia yra tai, kad esame laisvi ir kalbame lietuviškai. Kovo 11-osios minėjime dalyvavo Antanas Kalanta, Kaune susideginusio kovotojo už Lietuvos nepriklausomybę Romo Kalantos brolis, anuo metu dirbęs mūsų mokykloje. Jis pasidalijo prisiminimais apie savo brolių, jo skleistas nepriklausomybės idėjas bei 1972-ųjų gegužės 14-osios įvykius, tragiškus Kaunui bei visai Lietuvai. Susitikimas su Antanu Kalanta mokinių širdyse sužadino patriotinius jausmus.

Vienas iš svarbiausių šiuolaikinės mokyklos darbų – ugdyti mokinių vertybines nuostatas iškilų asmenybių gyvenimo ir veiklos pavyzdžiu. Jau nuo 2005 m. vykdome tęstinį projektą – integruotą pamoką-ekskursiją „Žemaičių šviesuoliai“. Su šiuo projektu dalyvavome Klaipėdos miesto mokyklų projekte „Vertybinių nuostatų ugdymas“. Jau įvyko du šio projekto etapai. Iš anksto numatėme būsimų kelionių maršrutus, pasirinkome lankytinus istorinius ir literatūrinius objektus bei įžymias, legendomis apipintas Žemaitijos vietas. Rinkome informaciją iš įvairių šaltinių, o kelionių metu mokiniai tapo gidais ir supažindino ekskursijos dalyvius su turima medžiaga.

Vykdydami antrąją projekto „Žemaičių šviesuoliai“ etapą

aplankėme rašytojų Maironio, Šatrijos Raganos, V.Mačernio, lakūno S.Dariaus ir kitų veikėjų gimtąsias vietas bei muziejus, kelionės metu pasakojome legendas apie Goningos ir Indijos piliakalnius, grožėjomės Plynojos pelke, Genių atodanga, ragavome pačių pagamintų žemaitiškų patiekalų. Projektas dar nesibaigė. Šį pavasarį aplankysime šiaurės Žemaitijos regioną.

Konkursas-projektas „Pažink savo kraštą – Mažąją Lietuvą“ vyko 2006 m. gruodžio 15 d. Šilutės kultūros ir pramogų centre. Jį organizavo Mažosios Lietuvos regiono Etninės kultūros globos taryba, Šilutės kultūros ir pramogų centras bei Lietuvos tūkstantmečio minėjimo direkcija prie Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos. Projekto tikslas – ugdyti mokinių pilietiškumą ir tautiškumą. Projekto uždaviniai: skleisti informaciją apie Mažąją Lietuvą, susipažinti su jos etninėmis tradicijomis, dainomis, šokiais, tarme, skatinti mokinius domėtis Klaipėdos krašto praeitimi, siekti, kad jauni žmonės suvoktų Pamario krašto, kuriame gyvena, istoriją. Surinkome medžiagą apie Klaipėdos krašto Kisinų ir Karklės kapinaites, nupiešėme ir pagaminome Kurėnų vėtrunges, išsiuvinėjome Mažosios Lietuvos tautinio kostiumo detalę – delmonus. Mokiniai dalyvavo kulinarinio paveldo varžytuvėse, gamino Mažosios Lietuvos patiekalą „Užgavėnių šiupinys“.

Mūsų komandos pastangos buvo pastebėtos: gavome padėką už šauniausią pasirodymą, o viena iš Amerikos lietuvių bendrijų komandai dovanavo ekskursiją į Kaliningradą.

Dalyvaudami projektuose, ruošdami renginius, prisilietėme prie pamatinių vertybių: laisvės, valstybingumo, pareigos, pasiaukojimo. Taip pat ugdėme saviraišką, įgijome praktinių įgūdžių naudoti informacines technologijas. Bet svarbiausia, supratome, kad istoriją kuriame mes patys, kad valstybė – tai visų pirma pilietinis laisvų žmonių susivienijimas, pagrįstas įstatymais, tiesa, teisingumu.

Mokiniai, sukdamiesi tokiame mokyklos gyvenime, tarsi nejučiomis perima jos tradicijas, vertybines nuostatas ir supranta, kad profesinis išsilavinimas tik kartu su įsipareigojimu savo tautai ir valstybei yra vertybė.

Liucija MILEŠKIENĖ

Klaipėdos paslaugų ir verslo m-klos

istorijos mokytoja ekspertė

Ugnė BUZILIAUSKAITĖ ir Mantas BLAGNYS

88-osios gr. mokiniai

Lankomumo sistema lemia mokymosi motyvaciją

Lankomumo sistemos kūrimas – tai ilgas procesas, prasidėjęs mokykloje su pirmaisiais pokyčiais, suvokus, kad tai viena didžiausių šiuolaikinės mokyklos problemų. Kasmet, analizuodami situaciją mokykloje, pastebime, kad keičiantis problemoms visuomenėje ir švietimo sistemoje kinta ir mokinių pamokų praleidimo priežastys. Šiuo metu pagrindinės yra šios: mokymosi lygio pasirinkimas ne pagal galimybes; tvarkaraščio „langai“; problemos šeimoje ir tėvų dėmesio stoka; mokyklos ir reikalavimų pasikeitimas; klasės auklėtojo pasikeitimas; mokinio psichologinės ir šei-

mos socialinės problemos; atokiau nuo mokyklos esanti gyvenamoji vieta.

Jei mokymosi krūvis neatitinka mokinio mokymosi galių, tai mažina jo mokymosi motyvaciją, skatina praleisti pamokas. Mokiniai menkai atsižvelgia į mokytojų rekomendacijas, ne visada objektyviai įvertina savo galimybes, mėgsta rizikuoti. Tenka įtikinėti pasirinkti kitą mokymosi lygį, bet laikas jau būna prarastas. Klaipėdos „Varpo“ vidurinė mokykla, teikdama pastabas Švietimo ir mokslo ministerijai dėl egzaminų gairių 2008–2012 m. projekto, įrašė punktą:

„Jei mokinys iš pagrindinio ugdymo egzamino gavo įvertinimą „6“ ar mažiau, neleisti rinktis išplėstinio dalyko kurso XI klasėje“. Būtų gerai, jei į mūsų pasiūlymus būtų atsižvelgta, tada mokykloje išvengtume vienuoliktokų blaškymosi.

Kita pamokų praleidimo priežastis – tvarkaraščio „langai“. Jei mokiniams leidžiame laisvai pasirinkti 40 proc. ugdymo turinio, „langų“ išvengti neįmanoma.

Problemos šeimose ir tėvų dėmesio stoka irgi skatina praleisti pamokas. Nėra teisinės bazės tėvų atsakomybei didinti. Šiuo metu keistas yra kai kurių XI–XII kl. mokinių tėvų atsiribojimas nuo savo vaikų auklėjimo. Kai kurie tėvai teigia, kad jų vaikai jau suaugę, patys turi spręsti savo problemas, ypač dėl mokyklos lankymo. Tai ir yra didžiausia tėvų klaida. Apmadū, kai mokykla, norėdama padėti šeimai, pamato, kad tėvai prarado ryšį su savo suaugusiais vaikais. Tokių pavyzdžių galėtume pateikti labai daug. Tačiau pastebime ir priešingą reiškinį – vis daugiau vyresniųjų klasių mokinių yra dar nesubrendę prisiimti atsakomybės už savo elgesį ir ateitį, neparuošę vykdyti savo pareigų. Kyla problemų ir dėl emigravusių tėvų vaikų. Vaikai kai kada lieka su kaimynais. Mažesnė blogybė, kai vaikai lieka su tetomis, seneliais.

Neabejojame, kad mokinių sėkmės sąlyga yra mokymosi motyvacija. Tačiau jei mokymosi motyvacijos nėra (kaip minėjau, tam yra ir objektyvių, ir subjektyvių priežasčių), išskyla būtinybė atsižvelgiant į brandos ypatybes ieškoti veiksmingų prevencinių priemonių visumos, kaip sistemos, kuri padėtų didinti mokymosi motyvaciją, atsakomybę, pareigos jausmą. Tik išsiaiškinus pamokų praleidimo priežastis ir įvertinus problemą, galima imtis prevencinių priemonių. Mūsų mokykla dirba pagal priede pateiktą modelį.

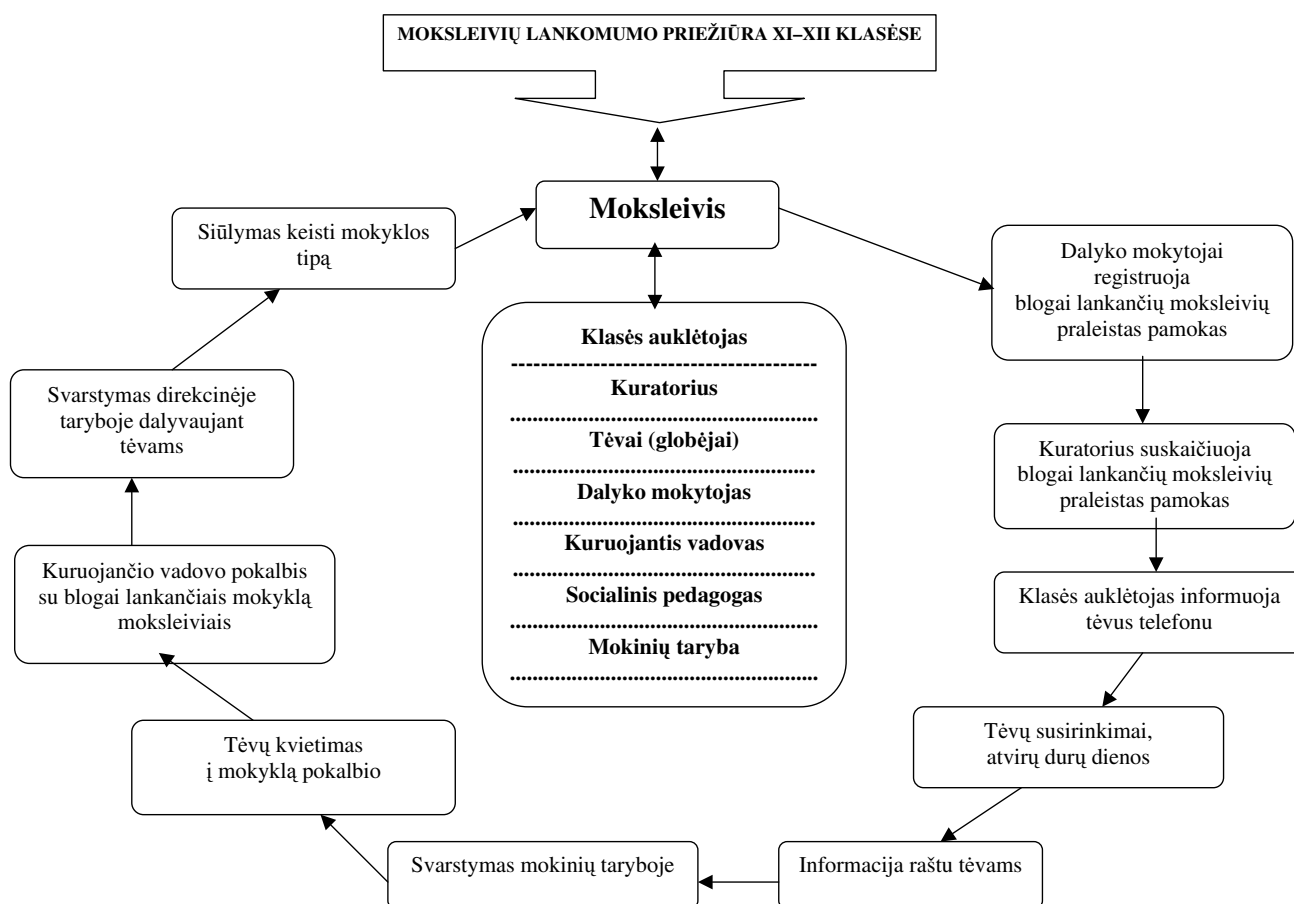
Pagal šį modelį yra patvirtinta XI–XII kl. mokinių lankomo apskaitos tvarka. Siekiame, kad dalykų mokytojai operatyviai informuotų klasių auklėtojus ir kuratorius bei vadovus apie mokinius, praleidžiančius pamokas. Tam tikslui mokytojų kambaryje yra XI–XII kl. mokinių, blogai lankančių mokyklą, registracijos lapai. Klasių auklėtojai taip pat operatyviai aiškinasi mokinių pamokų praleidimo priežastis, susisiečia su tėvais arba globėjais. Džiaugiuosi savo mokyklos klasių auklėtojais, kurie neatsisako šio darbo ir dirba kartu su kuratoriais. Net keturių klasių auklėtojai yra vyrai. Tačiau niekaip neįsivaizduoju klasės auklėtojo, dirbančio su dviem trimis klasėmis. Šiuo metu tokie siūlymai pasigirsta žiniasklaidoje. Argi įmanoma gerai pažinti 60 ar net 90 mokinių, palaikyti ryšius su tėvais?

Tėvai – mokyklos bendruomenės dalis, tačiau tenka apgailestauti, kad šiandieninėje mokykloje retai patys tėvai susisiečia su klasės auklėtoju arba mokyklos vadovais ir pasidomi savo sūnaus ar dukros pamokų lankymu ir mokymusi. Tik trečdalis tėvų atvyksta į atvirų durų dienas ir tėvų susirinkimus. Tyrimas parodė, kad apie 30 proc. vyresniųjų klasių mokinių tėvų naudojami elektronine pažymių knyguote, nors tai labai gera priemonė gauti visą informaciją apie savo vaiką. Informacija tėvams raštu – labai veiksminga priemonė, tačiau ne visada pasiekia adresatą: pasikeičia šeimos gyvenamoji vieta, kai kada būna pateikiami netikslius adresai.

Labai veiksminga priemonė – XI–XII kl. mokinių, turinčių lankomo problemų, svarstymas mokinių taryboje. Šio pokalbio vyresniųjų klasių mokiniai vengia, tačiau kai kada bendraamžių poveikis yra didesnis nei pedagogų. Kvietimas į mokyklą pokalbio ir tokių mokinių svarstymas direkci-

Priedas

KLAIPĖDOS „VARPO“ VIDURINĖ MOKYKLA

jos taryboje dalyvaujant tėvams – paskutinis etapas prevencinių priemonių sistemoje.

Negaliu šiandien neįvertinti klasės auklėtojo ir kuratoriaus vaidmens tobulinant ir įgyvendinant lankomumo sistemą. Kuratoriaus pareigybės buvo įvesta prieš ketverius metus. Jau tada mes bandėme išlaisvinti klases auklėtojų nuo dokumentacijos, ataskaitų gausos, o visą savo veiklą nukreipti bendravimui su auklėtiniais, jų tėvais, jų klasėje dėstančiais mokytojais, kad mokiniai, ypač vienuoliktokai, greičiau prisitaikytų. Klasės auklėtojo rūpesčiu gerėja mokinių lankomumas, mažėja mokinių nepasitikėjimas savo jėgomis, baimės jausmas dėl mokymosi spragų, be abejo, didėja ir mokymosi motyvacija. Tai tiesiogiai susiję dalykai.

Visas dokumentacijos tvarkymas, ataskaitos, mėnesinės lankomumo suvestinės, signalinis trimestras, lankomumo suvestinių ir ugdymo rezultatų paruošimas klasių auklėtojams, tėvų atvirų durų dienos – tai kuratoriaus darbo barai. Mokykloje yra du kuratoriai: vienuoliktoms ir dvyliktoms klasėms. Jiems skiriamos 2 val. už kiekvieną klasę, 2 val. lieka klases auklėtojui (šiuo metu bus jau 3). Paruoštos klases auklėtojo ir kuratoriaus pareiginės instrukcijos, jos kasmet koreguojamos (dažniausiai kuratorių siūlymu). Abi kuratorės turi savo darbo kabinetą, kuriame kaupiama visa dokumentacija. Neslėpsiu, jų darbo apimtis didelė, informacijos

daug. Kai kada neužtenka elektroninio dienyno duomenų, tenka duomenis rinkti iš keliolikos dienynų. Tai nėra paprasta, bet kuratorės turi pakankamai įgūdžių kaupti informaciją apie mokinių lankomumą ir pažangumą; jų teikiama informacija apie mokinius klasių auklėtojams, tėvams ir mokyklos vadovams patikima.

Prevencinių priemonių visuma, kaip sistema, priklauso nuo pokyčių mokykloje. Jie pakoreguoja mūsų veiklą, todėl ieškome naujų darbo organizavimo modelių. Jau įpratome kartą per mėnesį organizuoti XI ir XII kl. auklėtojų ir kuratorių pasitarimus. Aptariame, ką tobulinsime, ko atsisakysime. Šiais mokslo metais į tvarkaraštį įrašėme klases auklėtojo valandą. Manome, kad tai pasiteisins, nes tik tokiu būdu galime vienuoliktokus ir dvyliktokus surinkti į klases. Mes, mokyklos vadovai, socialinė pedagogė, mokyklos psichologė ir bendruomenės slaugytoja galime dalyvauti klases teminėse valandėlėse, be to, turime galimybę priminti vidaus tvarkos taisykles, spręsti lankomumo ir ugdymo problemas, padėti klasių auklėtojams formuoti mokinių pasaulėžiūrą, organizuoti prevencines priemones.

Zina BUIVYDIENĖ

*Klaipėdos „Varpo“ vid. m-klos
direktorius pavaduotoja ugdymui*

Dalyvavimas tarptautiniuose projektuose

Darbdaviai jau nenori priimti tokių specialistų, kurie išmano tik siaurą savo specialybės sritį. Šiuo metu reikia žmonių, kurie turi tvirtą žinių pagrindą, nori gilinti jas, tobulėti ir mokytis, sugeba lanksčiai dirbti komandoje.

Klaipėdos turizmo mokykla taip pat eina kryptingo atsinaujinimo keliu. Tai lėmė šalies perėjimas į rinkos ekonomiką, įsijungimas į dinamišką Europos Sąjungos pasaulį, globalizacija ir sparti šiuolaikinio gyvenimo kaita. Siekiame ugdyti savarankišką, atsakingą, savo gebėjimus nuolat tobulinantį mokinį, kuriam svarbu įgyti profesinę kvalifikaciją, atitinkančią šiuolaikinę technologijų lygį. Ugdytiniai mokykloje įgyja vidurinį išsilavinimą, leidžiantį siekti tolesnės karjeros. Profesinis rengimas savo turiniu ir forma glaudžiai susipynęs su bendroju žmogaus ugdymu. Per visą profesinio rengimo sistemą, skirtingai negu bendrojo lavinimo mokyklose, yra vykdoma daug mokymo programų, mokoma daug skirtingų profesijų, dėstoma daug skirtingų dalykų. Todėl ir mokymo metodikos problemų yra daugiau. Kartu siekiame, kad mūsų ugdytiniai būtų darbdavių pripažinti, gerai įsitvirtintų, nesiblaškytų darbo rinkoje. Todėl ieškome kelių, kaip palyginti mokymo programas, mokymo(si) medžiagą, pasitikrinti profesijos mokytojų kompetencijos ir kitais mums rūpimais klausimais su Vakarų Europos profesinio mokymo įstaigomis. Tokias galimybes įžvelgėme tarptautiniuose projektuose, kurie daro įtaką mokinių profesiniam mokymui bei ugdo jų atsakomybę.

Mokykla aktyviai dalyvauja projektinėje veikloje nuo 1995 m. Pastebėjome, kad profesinio rengimo tikslus labiausiai atitinka Europos Sąjungos Leonardo da Vinčio programos projektai, tačiau dalyvavome ir kituose projektuose. Įsitikinome, kad tarptautinė projektinė veikla padeda atnaujinti bendrojo lavinimo bei profesinio mokymo turinį,

pereiti prie bendrųjų gebėjimų ir vertybinių nuostatų ugdymo. Įvairių projektų tikslai skirtingi, tačiau visus projektus suskirstytume į keturias grupes.

Pirmajai grupei priskiriami projektai reikalauja daug profesijos mokytojų darbo, suteikia jiems galimybę tobulinti turimas bei įgyti naujas kompetencijas, o mokiniai dalyvauja šių projektų eksperimentiniuose darbuose. Pavyzdžiui, dirbdami bandomajame projekte su austrų, vokiečių ir prancūzų giminingomis profesinėmis mokyklomis parengėme 27 kūrybinius darbus. Mokiniai įgijo žinių apie naujausias technologijas, mokėsi lankytojų aptarnavimo kultūros, turėjo progą pažinti kitų tautų kultūrą, padrauti su tų šalių mokytojais ir t.t.

Antrajai projektų grupei priskirtume mokinių stažuotes įvairiose užsienio šalyse (Austrijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Suomijoje, Danijoje, Norvegijoje, Kipre ir kt.).

Stažuotčių trukmė įvairi: nuo trijų savaitių iki dviejų mėnesių. Atrodytų, kad projektai apima tik mažą mokinių dalį, bet jų vaidmuo didelis. Pasiruošimas ir atranka projektui – skatina mokinių mokymosi motyvaciją, nes teisę vykti į stažuotes gauna mokiniai, kurių profesiniai sugebėjimai bei užsienio kalbos žinios vertinami puikiai. Mokiniai yra tarsi Lietuvos „ambasadoriai“ užsienyje. Mūsų mokinių įvertinimai užsienyje puikūs, daugelis jų gaudavo pasiūlymus dirbti, o tai tikras jų profesionalumo pripažinimas. Naujausių technologijų, žaliavų, higienos reikalavimų ir kitų profesinių dalykų skirtumai tarp užsienio ir Lietuvos įmonių sumažėjo. Užsienio partneriai mokiniams siūlo įdomias kultūrinės programas. Mokiniai aplanko ne tik stažuotės vietoje esančias įžymybes. Pavyzdžiui, stažuotės vyko Zalcburgo žemėje, o mokiniai aplankė ir Vieną.

Pagal stažuotčių programą mokiniai išmoksta gaminti nau-

jus patiekalus, dalijasi savo patirtimi mokykloje.

Trečiajai projektų grupei priskirtume mokytojų mobilumo projektus, jų stažuotes užsienyje. Ypač daug naujos mokytojams davė dalyvavimas PHARE programos projekte „Profesinio mokymo reforma Lietuvoje“. Tai buvo dvejų metų intensyvaus darbo projektas. Profesijos mokytojus užsienio ekspertai mokė rengti mokymo(si) medžiagą. Ekspertai stebėjo profesijos mokytojų pamokas ir teikė savo pasiūlymus.

Mokant profesijos yra daug temų, tinkamų mokinių elgesiui, kalbos kultūrai ugdyti.

Ketvirtajai projektų grupei priskirtume projektus, kurių esmė – mokinių bendravimas pasitelkus informacines komunikacines technologijas. Mokiniai su užsienio partneriais gvildeno įvairias temas (skirtingų šalių virtuvė, gamta, kultūra, orai ir kt.). Austrams labai patiko mūsų mokinių įdainuotos lietuvių liaudies dainos, mūsiškiams – austrų atsiųstos melodijos, aprašyti papročiai.

Nors projektai, stažuotčių programos skirtos profesiniam lavinimui, ši mokinių veikla yra naudinga ir bendrajam ugdymui: mokiniai gyvendami svetimoje šalyje tobulina užsienio kalbų įgūdžius, informacinių technologijų, gamtamokslinių dalykų žinias, verslumą. Mokosi bendravimo kultūros, plečia akiratį, gauna dalykinių ir metodinių žinių. Drauge mokiniai formuoja Lietuvos įvaizdį, reklamuoja krašto kultūrą – tai brandina mokinį kaip asmenybę.

Apibendrinama norėčiau pasakyti, kad projektinė mokyklos veikla yra sudėtinė bendro mokinių prusinimo dalis, o svarbiausia, kad ši veikla įdomi ir abipusiai naudinga. Stažuotės, mainai, bendrų projektų rengimas, keitimasis mokiniams ir mokytojais tampa mokyklos kasdieninės veiklos dalimi, nors nuo projektinės veiklos pradžios praėjo tik šiek tiek daugiau nei 10 metų.

Ilona STASIULIENĖ

*Klaipėdos turizmo m-klos
direktorius pavaduotoja ugdymui*

Bendruomenės santykių vertybės

Klaipėdos rajono Veiviržėnų gimnazijoje šiuo metu ugdomi 435 mokiniai ir 38 ugdytiniai ikimokyklinėje ir priešmokyklinėje grupėse. Gimnazija yra Veiviržėnų miestelio centre, kuriame gyvena daugiau nei 1000 gyventojų. Į gimnaziją susirenka mokiniai iš teritorijos, kuri išsidėsčiusi maždaug 15 km spinduliu apie Veiviržėnus. Gimnazija yra pagrindinė ir didžiausia įstaiga, vienijanti ne tik Veiviržėnų miestelio bet ir aplinkinių gyvenviečių bendruomenių narius. Galime pasigirti, kad buvome pirmoji kaimiškoji vidurinė mokykla Klaipėdos apskrityje, 2005 metais tapusi gimnazija.

Gimnazijos mokytojų taryba nuolat sau kelia pagrindinius tikslus: ugdytinių mokymosi motyvacija bei ugdymo rezultatų gerinimas; pamokų lankomumo gerinimas, dorovės, dvasingumo, pilietiškumo ugdymas; gimnazijos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo plėtra; gimnazijos mikroklimato, mokinių ir mokytojų santykių, ryšių su tėvais gerinimas; tėvų dalyvavimo gimnazijos savivaldos institucijų veikloje, sprendžiant ugdymo proceso organizavimo bei tobulinimo problemas, skatinimas; žalingų įpročių ir nusikalstamumo prevencijos vykdymas. Profesinio orientavimo bei konsultavimo tobulinimas.

Galime pasidžiaugti pirmųjų dvejų gimnazijos metų ugdymo rezultatais. Ypač sėkmingi buvo 2006/2007 m.m. Gimnaziją baigė 49 abiturientai, trys iš jų su pagyrimu. Dvidešimties mokinių atskirų dalykų brandos egzaminų žinios įvertintos 90–100 balų. Į universitetus įstojo 29 (59,2 proc.), į kolegijas – 15 (30,6 proc.), aukštojo išsilavinimo siekia 44 (89,8 proc.), dirba 5, iš jų Lietuvoje 4, užsienyje 1 (10,2 proc.).

Sėkmės priežastys: geri, motyvuoti mokiniai, turintys savo gyvenimo tikslą, rūpestingi jų tėvai; savo profesijai atsidavę mokytojai, kuriems gimnazija – antrieji namai; gimnazijoje vyrauja nuostata, kad dirbti atsakingai, sąžiningai, siekiant kuo geresnio rezultato yra kiekvieno pedagogo garbės reikalas.

Gimnazijoje šiuo metu dirba 43 pedagogai, įskaitant dirbančius kitose darbovietėse. Iš jų 17 mokytojų daugiau nei 30 metų (nuo studijų baigimo) dirba vienintelėje darbovietėje, 31 pedagogas (t.y. 72 proc.) gyvena Veiviržėnų miestelyje. Iš kitų gyvenviečių atvyksta 12 (t.y. 27,9 proc.) mokytojų. Iš šių duomenų galima daryti išvadą, kad dauguma

mokytojų jau seniai yra tapę vietos bendruomenės dalimi. Todėl gimnazijos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimas ugdant gabius mokinius yra neatsiejamas. Dauguma mokytojų ugdo jau kelintą buvusių mokinių atžalų kartą.

2007 m. pabaigoje gimnazijos administracija organizavo pedagogų diskusiją „Bendruomenės santykių vertybės“. Siekta išsiaiškinti gimnazijos bendruomenės ir bendravimo lygį, nustatyti problemas ir būdus joms šalinti. Diskutuojant išaiškėjo, kad svarbiausias bendruomenės santykių vertybės yra kompetencija, supratimas, pagarba, tolerancija, pasitikėjimas.

Gimnazijos ir vietos bendruomenės (institucijų) bendradarbiavimas

Gimnazijos bendruomenė bendradarbiauja su Sveikatos priežiūros centru, seniūnija, Kultūros centru ir jaunimo klubu „Ekipa“, miestelio bendruomene, vietos verslininkais. Gimnazijos chorai, ansambliai, šokių kolektyvas „Vija“ per metus surengia po keletą koncertų vietos bendruomenei. Jau 17 metų gimnazijoje veikia Gargždų vaikų muzikos mokyklos filialas, kuriame kasmet mokosi apie 70 mokinių. Susibūręs moterų vokalinis ansamblis taip pat pradžugina bendruomenės savo dainomis. Tėvai ir kiti bendruomenės nariai aktyvūs šių meno kolektyvų rėmėjai, vadovų padėjėjai. Tėvai į respublikinę dainų šventę savanoriškai lydėjo savo vaikus. Jie neatsisako padėti mokytojams budėti renginiuose. Rengiami bendri mokinių ir jų tėvų koncertai. Organizuojamos bendros tėvų ir mokytojų išvykos po Lietuvą bei užsienio valstybes. Pabuvota Estijos ir Latvijos mokyklose, aplankytos istorinės vietos. Miestelio bendruomenės iniciatyva šiemet jau trečioji gimnazistų laida tęs berželių alėjos sodinimo akciją.

Kitos gimnazijos ir vietos bendruomenės bendradarbiavimo sritys

Gabiausi gimnazijos fizikai, vadovaujami mokytojo eksperto Adomo Neimonto yra nacionalinio jaunųjų mokslininkų konkurso dalyviai ir prizinininkai. Mokinių tėvai padeda mokytojui rengti priemones konkursui. Miestelio bendruomenė per 2007 m. mokiniams ir jaunimui surengė krepšinio bei lengvosios atletikos turnyrus, vasaros pradžios diskoteką Veiviržo slėnyje, padėjo gimnazijos kraštotyrimin-

kams, vadovaujamiems mokytojos Irenos Urbonienės, parašyti Veiviržėnų enciklopediją. Taip pat bendradarbiaujant su vietos bendruomene sukurtos šios programos „Dėl pamokų praleidimo ir mokymosi motyvų stiprinimo“. Šia programa siekta iš esmės pagerinti mokinių pamokų lankomumą bei mokymosi motyvaciją. Aktyviai bendradarbiaujant su mokinių tėvais, pasiekta esminių pokyčių. V–VIII kl. pažangumas mokslo metų pabaigoje buvo 97,7 proc., nepateisintų pamokų liko tik 4,7 proc.,

1–4 gimnazijos klasių pažangumas – 97,7 proc., nepateisintų – 9,5 proc.

Vykdytą „**Mokinių mokymosi kokybės, poreikių tenkinimo**“ programą nustatyta, kad pedagogai ne tik geba objektyviai vertinti mokinių žinias ir gebėjimus, bet ir sudaryti sąlygas ugdytis pagal jų gebėjimus ir polinkius. Ugdymo kokybei gerinti buvo iškelti uždaviniai:

- Šiuolaikiška, veiksminga, rezultatyvi pamoka – kūrybiškas ugdymo procesas.

- Vertinimas mokant ir įsivertinimas besimokant.

- Ugdymo diferencijavimo ir individualizavimo, specialiųjų poreikių mokinių ugdymo tobulinimas.

- Įtvirtinti dažną, įvairų ir kokybišką rezultatų tikrinimą.

- Mokyti mokytis.

Projekto „**Kuriame atvirą kultūringą mokyklą**“ tikslas – ugdymo procese ypatingą dėmesį skirti mokinių dvasingumui. Jo uždaviniai: (mokytojams) tirti mokinių poreikius, juos koreguoti, padėti organizuoti veiklą jiems patenkinti; tirti tėvų poreikius, šeimos santykius, įtraukti į bendradarbiavimą ugdymo procese; bendrauti su seniūnija darbe su asociacijomis ir nepasiturinčiomis šeimomis; tartis su seniūnija, kad būtų užtikrintas vaikų saugumas ir tvarka poilsio rengi-

niuose; stiprinti ryšius su bažnyčia, prisidėti prie jos įtakos didėjimo; įtraukti miestelio bendruomenės šviesuomenę į paskaitų skaitymą mokiniams, dalyvavimą mokyklos renginiuose. Tėvai turi pasirūpinti vaikų žemesniųjų fiziologinių poreikių tenkinimu; skatinti jų gebėjimą perprasti tikrąsias kultūros, socialines, dorovines visuomenės vertybes.

Mokiniai turėtų suvokti dvasingumą kaip savisaugos tikslą ir atkakliai to siekti (idėjinės-politinės, dorovinės, estetinės, profesinės nuostatos). Jie sąmoningai turėtų siekti kuo geresnių pažangumo ir lankomumo rezultatų, aktyviai dalyvauti mokyklos, rajono ir šalies renginiuose, projektų kūrimo ir įgyvendinimo procesuose.

Tačiau mūsų netenkina pasyvi bendruomenės narių reakcija į neigiamus reiškinius, t.y. paauglių rūkymą, alkoholio, kvaišalų vartojimą, išūlų jaunųjų vairuotojų elgesį gatvėse. Kol kas vyrauja nuomonė, kad tai, ką negero daro mokiniai, yra direktoriaus ir mokytojų, bet ne visų rūpestis. Tėvai mano, kad jei mokytojai nesiskundžia vaiku, tai viskas gerai. Apskritai jie daugiau stengiasi bendrauti su klases auklėtoju, mažiau su dalykų mokytojais. Bendruomenė tik laukia gerų rezultatų – dažniau pastebi trūkumus, nei stengiasi juos šalinti.

Mūsų nuomone, turėtume suaktyvinti veiklą tose srityse, kur trūksta žinių tėvams, vietos bendruomenei. Būtina daugiau pasakoti apie gimnazijos vykdomą ugdymo procesą, teikti kuo daugiau informacijos apie gimnazijos laimėjimus ir problemas, parodyti, kad jų nuomonė apie ugdymo procesą, jų dalyvavimas savivaldoje yra svarbūs ir vertinami.

Stasys RAMEIKA

Klaipėdos r. Veiviržėnų g-jos direktorius

Mokyklos bendruomenės kaitos procese

Klaipėdos siuvėjų ir paslaugų mokykla – atvira pokyčiams. Veikdami mokomės, bendraujame ir bendradarbiaujame. Kiekvienas esame individas, tad vertiname asmeninius pasiekimus ir atsakomybę. Mūsų strateginiai tikslai: padėti asmeniui įgyti profesinę kvalifikaciją ir kompetencijas, padedant jam įsivertinti ir konkuruoti kintančioje darbo rinkoje; organizuoti kokybišką ugdymą; vystyti mokyklos infrastruktūrą ir mokymo paslaugų plėtrą.

Išanalizavę savo situaciją nusistatome uždavinius: kryptingai organizuoti mokyklos veiklą; tobulinti mokymo turinį atsižvelgiant į darbo rinkos poreikius; tenkinti mokinių poreikius gerinant pasiekimų rezultatus; aktyvinti bendravimą ir bendradarbiavimą; vystyti mokyklos infrastruktūrą, stiprinti mokyklos materialinę bazę; tobulinti mokyklos valdymą; vystyti mokymo paslaugų plėtrą ir sukurti tinkamas sąlygas mokytis visą gyvenimą.

Rengiant dokumentus dalyvauja bendruomenės nariai. Nuo 2000 m. esame UNESCO Asociuotų mokyklų tinklo nariai. Mokyklos veikla plėtojama atsižvelgiant į UNESCO veiklos prioritetus: žmogaus teisių, taikos, demokratijos, tolerancijos mokymas; aplinkos ir pasaulio kultūros saugojimas; tarpkultūrinis mokymas ir mokymasis. Metodinės grupės, metodinė komisija, kabinetų bei dirbtuvių vedėjai, mokytojai sudarydami veiklos planus atsižvelgia į šiuos prioritetus. Tai atsispindi mokyklos priimtame „Garbės ir mora-

lės kodekse“, mokyklos projektuose: „Tolerancijos diena“, „Dovanoju tau širdelę“, „Kartu mums pavyks“, „Papuoški-me valgyklą siuviniais“, „Esu kitoks“.

Valstybinės, Užgavėnių, Velykų, Kalėdų šventės, Motinos, Mokytojo dienos, rugsėjo 1-osios, diplomų bei brandos atestatų įteikimo šventės ugdo gilesnį, tradicijų, kultūros paveldo pažinimą, pagarbą vyresniems, savo bendraamžiams. Ypatinga švente laikome Kovo 11-osios paminėjimą. Tuomet rengiama pilietiškumo akcija, mokiniai teikia net 12 nominacijų: metų mokytojas, geriausi siuvėjai, kirpėjai, verslininkai, auksarankiai, dailininkai, metų projektas, metų grupė, metų pasiekimas, metų rėmėjas ir kt. Šią priemonę veda, scenarijų kuria patys mokyklos parlamento nariai. Tai pakiliausia bendruomenės šventė.

Dalyvavimas prevenciniuose projektuose bei Klaipėdos miesto savivaldybės rengiamuose renginiuose – „Sveikiausia klasė“, „Mes prieš AIDS“, „Gyvenu savaip“ – leidžia vidurinių mokyklų mokiniams daugiau sužinoti apie mus, keisti požiūrį į profesinę mokyklą. Jau tapo įprasta, kad kiekvienos specialybės mokiniai rengia mokyklinius projektus, kurie padeda geriau suprasti tos specialybės paslaptis: „Kalėdoms pasibeldus“, „Rudens gėrybių sulaukus“, „Jaunimo avangardinės šukuosenos“, bendras projektas su Klaipėdos vaikų lopšeliu-darželiu „Želmenėlis“ – fantastinės šukuosenos vaikų spektakliui „Vandenų pasaulyje“. Daly-

vavimas tokiuose projektuose didina pasitikėjimą savo sugebėjimais, padeda dalyvaujant įvairiuose tarptautiniuose ir respublikiniuose konkursuose.

Specialybės ir bendravimo įgūdžius mokiniai, mokytojai gilina dalyvaudami ES projektuose. 2007 m. Suomijoje, Vokietijoje, Kipre, Italijoje, Škotijoje, Latvijoje pabuvojo 15 mokytojų ir 24 mokiniai. Bendravimas ir bendradarbiavimas su kitų šalių mokymo institucijomis padeda mums tobulėti, pateikti savo pasiekimus kitų ES šalių partneriams. Partneriai teigiamai vertina mūsų laimėjimus, edukacinę aplinką. Mokiniai mokosi iš tos aplinkos, kurioje gyvena, vieni iš kitų, iš mokytojų, kurie su jais dirba. Tokią aplinką padeda kurti patys mokiniai. Rengiamos personalinės mokinių ir mokytojų dailės darbų parodos, mokinių atsiskaitymieji darbai, kuriuos vertina ne tik interjero apipavidalintojo specialybės mokiniai, bet ir kiti bendruomenės nariai. Iš kiekvieno bendruomenės nario turime ko pasimokyti. Mokinių motyvaciją gerina pasirašytos bendradarbiavimo sutartys su Socialinių mokslų kolegija, Vakarų Lietuvos verslo kolegija, VšĮ Klaipėdos verslo kolegija bei Klaipėdos verslo ir technologijų kolegija, kurios sudarė sąlygas mokiniams tęsti studijas šiose institucijose. Čia įskaitomi verslo

pagrindų, užsienio kalbos, informacinių technologijų, kompiuterinės grafikos, mokomosios praktikos, apskaitos pagrindų ir kitų dalykų kreditai. Tai skatina mokinius siekti karjeros. Mūsų pedagogai yra parengę ir vykdo programas, skirtas bendrojo lavinimo technologijų mokytojams: „Interjero dizainas ir originalūs sprendimai“, „Šventinė floristika“, „Drabužių puošyba ir aksesuarai“.

Keičiantis ekonominei situacijai labai svarbu ugdyti verslumą. Daug vilčių teikiame prieš trejus metus pradėtam ES Leonardo da Vinčio projektui „Pasaulinė verslininko praktika“, kurį koordinavo Helsinkio verslo kolegija. 2007 m. šis projektas tapo tęstinis – ES Leonardo da Vinčio projektas INNOVET, koordinuojamas tos pačios kolegijos. Šiame projekte partneriai esame mes, Vokietijos, Italijos, Turkijos, Belgijos, Slovakijos mokymo institucijos.

Mokykla keičiasi. Joje atsiranda daugiau džiaugsmo, šviesos. Mokytojai nepaprastai darbštūs, nori tobulėti. Kasdieninės kaitos sąlygomis mokytojams ir mokiniams kyla ir kils vis naujų reikalavimų. Toks mūsų darbas, tokia profesija. Ji įpareigoja mokyti visą gyvenimą.

Ina ANDRIULIENĖ

Klaipėdos siuvimo ir paslaugų verslo m-klos direktorė

Projektinė veikla organizuojant papildomąjį ugdymą

Šiuolaikinės gimnazijos statusas įpareigoja ne tik siekti kokybiško ugdymo, bet ir sudaryti sąlygas dvasiniam, doringam, socialiniam ir kultūriniam mokinių bendravimui bei ugdyti gebančius vienyti ir atsinaujinti pilietinės visuomenės narius. Todėl būtina skatinti mokinius dalyvauti įvairiapusiškoje mokomojoje, popamokinėje, kultūrinėje veikloje bei sudaryti galimybes dalyvauti regiono, šalies ar tarptautiniuose projektuose ir konkursuose.

Lietuvoje visų vaikų ir jaunimo ugdymu suinteresuotų institucijų tikslas – ugdyti visavertį europinės visuomenės pilietį, formuojant konstruktyvius socialinius įgūdžius ir pozityvius lūkesčius. Valstybinės jaunimo reikalų tarybos užsakyta atliktas jaunimo situacijos tyrimas rodo, kad svarbiausia problema – užimtumo trūkumas. Beveik kas septintas jaunas žmogus (15 proc.) teigia, jog per mažai užsiėmęs, turi daug laisvo laiko. O su šia problema yra susijusios visos kitos jaunimo ugdymo ir ugdymosi problemos.

Projektinė veikla yra ta veiklos sritis, kuri ugdo jaunų žmonių iniciatyvą ir atsakingumą, padeda jiems įgyti reikalingų žinių, įgūdžių ir kompetencijų. Iniciatyvinės moksleivių grupės, mokyklos savivaldos institucijos, jaunimo nevyriausybinių organizacijų projektinė veikla gali prisidėti prie mokyklos ir vietos bendruomenės problemų, kaip antai: jaunimo užimtumo, žalingų įpročių, nusikalstamumo prevencijos, iškritimo iš ugdymo sistemos ar net emigracijos problemų sėkmingesnio sprendimo.

Projektas – tikslinė jaunų žmonių grupės ar organizacijos veikla, kai yra numatyti jos tikslai, siekiamas rezultatas, kur nustatyti įgyvendinimo terminai, finansavimo šaltiniai, vykdytojai ir dalyviai.

Projektai – tai vienas iš aktyviųjų ugdymo metodų, lavinančių iniciatyvumą, savarankiškumą, kūrybiškumą bei padedančių įgyti naujų kompetencijų. Projektai gimnazijoje

geriausiai integruojasi į papildomojo ugdymo sritį ir ugdo šiuolaikinę jauno žmogaus socialinę kompetenciją bei gebėjimus savarankiškai kurti savo gyvenimą.

Dalyvaujame rajono savivaldybės bei Švietimo skyriaus ir šalies (Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Švietimo ir mokslo ministerijos, Kultūros ministerijos, Pilietinio ir tautinio ugdymo, bibliotekų savaitės ir daugybės kitų) projektų konkursuose. Iš viso įgyvendinta 10 projektų. Sėkmingai įgyvendinę šalies projektus, 2003 m. įsijungėme ir į tarptautinius. Iš Europos Komisijos siūlomų programų dalyvaujame „Jaunimo“ (dabar – „Veiklaus jaunimo“) programoje ir įgyvendiname tarptautinius mainus. Iš viso įgyvendinti 6 tarptautiniai projektai.

Tarptautiniai projektai prisideda kuriant daugiakultūrę Europą ir ugdo pagrindinių Europos vertybių suvokimą, pagarbą žmonių teisėms bei užkerta kelią rasizmo, antisemitizmo, ksenofobijos apraiškoms. Į projektų erdvę patenka ne tik jų dalyviai, bet ir vietos bendruomenės. Šie projektai numato rezultatų sklaidos priemones, kad jie pasiektų kuo didesnę būrį jaunų žmonių ar organizacijų.

Mūsų gimnazijos bendruomenė yra dalyvavusi daugelyje fondų skelbtų projektų, įgijome ir daug rėmėjų: vieni remia bibliotekas, kiti – valančių, treči – pradinių klasių, dar kiti – sporto projektus. Viena iš projektinės veiklos pradininkų mūsų gimnazijoje buvo biblioteka, kuri yra laimėjusi ir įgyvendinusi nemažą projektų. Projektinėje veikloje ji bendradarbiauja su kitomis institucijomis (su rajono viešąja biblioteka, literatų klubu ir kitais partneriais). Taip pat bendradarbiauja su gimnazijos lietuvių kalbos, socialinių mokslų ir pradinių klasių mokytojų metodinėmis grupėmis.

Projektiniai renginiai formuoja kolektyvą (moko mažuosius draugiškumo, nuoširdumo) stiprina mokyklos ryšius

su tėveliais, puoselėja tautines tradicijas ir kt. Rengiami susitikimai su įvairių įstaigų darbuotojais bei organizacijų atstovais. Projektų metu organizuojamos ne tik pažintinės, bet ir tikslinės ekskursijos, pavyzdžiui, į Policijos komisariatą, įkalinimo įstaigas (žaistos krepšinio varžybos Kauno nepilnamečių kolonijoje). Sėkmingai užmegzti ir plėtojami ryšiai su Klaipėdos „Bendraamžiais“. Taip projektais formuojamos gyvenimo nuostatos, ugdoma pilietinė pozicija ir naujos socialinės kompetencijos.

Prevencinę veiklą mūsų gimnazijoje stipriai papildo valančiųjų kuopos veikla. Ši nevyriausybinė organizacija aktyviai įsilieja į gimnazijos ugdymo procesą. Įgyvendinant projektus svarbios su tuo susijusios asmenų grupės: projekto vykdytojai ir projekto dalyviai (nebūtinai mokytojai turi būti vykdytojai, o mokiniai – tik dalyviai). Ir vykdytojai, ir dalyviai aktyviai bendradarbiauja. Projektai pasiūlo gana platų veiklos spektrą (ko jaunimas dabar dažniausiai pasigenda), todėl į juos įsijungiama savanoriškai. Ypač daug naujų kompetencijų įgyja projektų vykdytojai – tai proga pasireikšti lyderiams. Projektai leidžia keistis vaidmenimis (viename projekte – lyderis, o kitame – tik vykdytojas).

Pradėję nuo paprastesnių, vietinių projektų pereiname prie šalies, tarptautinių, pagaliau prie sudėtinių, kai jungiami keli projektai. Pavyzdžiui, bibliotekos projektai vykdyti su Skuodo rajono viešąja biblioteka, su literatų klubu „Noljus“ ir kt.

Projektai ugdo gebėjimą visapusiškai gilintis į vieną kurią temą ar problemą. Pavyzdžiui, vykdydami tarptautinį projektą „Arčiau gamtos“ gvildenome gamtosaugos temą, gilnomės į ekologines problemas. Pradžioje aplankytos rajono žymesnės saugotinos vietos, Apulės piliakalnis, Šmitos šaltinėlis, po to vykome prie UAB „Mažeikių nafta“ ir t.t.

Projektų įgyvendinimas prasideda nuo diskusijų, derinimosi su partneriais, rėmėjų paieškos, dokumentų tvarkymo ir kt. Tad daug darbo tenka, kol projektas parašomas ir pateikiamas konkursui. Taigi nuo pat projekto rašymo pradžios ugdoma kantrybė.

Jei projektas ilgalaikis, tęstinis, jis aprėpia įvairiapusišką veiklą: nuo darbinės, pažintinės iki sportinės, turistinės, pramoginės (kultūrinės bei meninės) saviraiškos ir t.t. Toks buvo, pavyzdžiui, valančiųjų kuopos projektas „Ateik ir pakviesk draugus–3“.

Išradingais tampame, kai sugebame padaryti daug gražių darbų su mažiausiomis lėšomis ir sąnaudomis. Tokie buvo pradinė klasių mokytojų metodinės grupės projektai „Aukime sveiki“ ir „Mums gera kartu“, kurie įjungė ne tik mokinius, bet ir jų tėvelius.

Projektinę veiklą integruojame su ugdymo planais. Štai turėjome Teatro meno terapijos dieną. Vėl pasirėmėme valančiųjų kuopos projekto „Ateik ir pakviesk draugus–3“ literatūrinių kūrinių inscenizacijomis. Iš ryto vyko klasės va-

landėlės, buvo kalbama apie teatrą, po to valančiųjų, pasikvietę klasės draugus, vaidino (jaunuosius artistus parengė lietuvių kalbos mokytojų metodinė grupė). Vėliau Kauno UAB „Keliaujančio teatro“ aktorių grupė rodė repetuojamą spektaklį (tam panaudotos ir valančiųjų projektinės bei gimnazijos lėšos). Tą patį savaitgalį pradinė klasių mokiniai vyko į Klaipėdos dramos teatro spektaklį. Po savaitės valančiųjų kuopos nariai (apie penkiasdešimt V–VIII kl. mokinių) vyko į spektaklį Klaipėdos muzikiniame teatre. Dar po savaitės vyresniųjų klasių mokiniai ir aktyviausiai projektuose dalyvaujantys mokytojai vyko į Kauno muzikinio teatro spektaklį. Taip mes išplėtojome Teatro meno pažinimo dieną. Reikia pažymėti, kad be projektinių lėšų tai nebūtų buvę įmanoma.

Šiais metais lietuvių kalbos mokytojų metodinė grupė aktyviai integruodama savo veiklą su valančiųjų kuopos projektais, įsijungė į respublikinį projektą „Pasirengimas tautiškai minėti vyskupo Motiejaus Valančiaus blaivystės 150-mečio sukaktį“. Šio projekto metu buvo vykdomi du konkursai (rašinių „Kaip aš myliu Lietuvą“ ir tautinių tekstų skaitymo žemaitiškai), kuriuose dalyvavo ne tik Skuodo rajono, bet ir kitų šešių Žemaitijos rajonų mokyklos. Mūsų gimnazijai šį projektą padėjo organizuoti Skuodo rajono savivaldybės Švietimo skyrius ir Žemaičių draugijos Skuodo skyrius, o projektą globojo Vyskupo Motiejaus Valančiaus blaivystės sąjūdžio valdyba.

Taigi jau galime kalbėti apie projektinės veiklos sistemą mūsų gimnazijoje. Jeigu anksčiau rašyti projektų kviesdavome žmones, tai dabar jau yra susiformavusios darbo grupės, kurios įgyvendina projektus. Galima drąsiai teigti, kad 3 ketvirtadaliai (apie 75 proc.) mokytojų dalyvauja projektinėje veikloje. Džiugina tai, kad mokytojai, anksčiau tik vykdavę projektus, vėliau geba patys tapti projektų vadovais. Šiais metais konkursams jau pateikti trys projektai. Pilietinio ir tautinio ugdymo konkursui rajone pateiktas istorijos mokytojos L. Sėlenienės tęstinis projektas „Tradacijos ir amatai Lietuvoje praeityje ir dabar“, ŠMM konkursui – valančiųjų kuopos tęstinis projektas „Ateik ir pakviesk draugus–4“. Gimnazijos biblioteka pateikė Kultūros ministerijos skaitymo skatinimo projektų konkursui tęstinį projektą „Kam, ką ir kaip skaityti?“ Turėdami geros projektų įgyvendinimo patirties, dalijamės ja su kitomis mokyklomis, skatiname mokyklos savivaldos grupių, nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą su kitais viešaisiais juridiniais asmenimis. Projektinė veikla gimnazijos papildomąjį ugdymą jungia su vietos bendruomenės kultūrinio gyvenimu, gimnazija tampa atviru visuomenės kultūros židiniu.

Virgina JONKUVIENĖ

Skuodo r. Mosėdžio g-jos
direktorius pavaduotoja ugdymui

Neįgaliųjų integracija į visuomenę

Naujausiais duomenimis 7,5 proc. Lietuvos gyventojų yra neįgalūs. Dažniausiai pasitaiko regos, klausos, fiziniai judėjimo ir intelekto sutrikimai. Neretai juos lydi emocijų ir elgesio, kalbos ir komunikacijos, specifiniai pažinimo ir kiti sutrikimai. Todėl ypač svarbu šioms žmonėms skirti profesionalią bei kvalifikuotą pagalbą adaptuojantis visuomenėje, nes visi jie turi teisę gyventi visavertį ir prasmingą gyvenimą bei būti skirtingi.

Šiuo metu didžiulis dėmesys skiriamas neįgaliųjų profesinei reabilitacijai. Net 32 Lietuvos profesinės mokyklos integruoja neįgalius asmenis ir siūlo jiems jų fizinę bei psichinę sveikatą atitinkančias specialią ugdymosi poreikių profesinio mokymo programas. Šilutės žemės ūkio mokyklos Žemaičių Naumiesčio skyriuje intelekto sutrikimo negalią turintys jaunuoliai mokosi nuo 1995 m. Šiuo metu jiems siūloma rinktis vieną iš dviejų šiuolaikinėje darbo

rinkoje paklausių bei jų neįgalumo lygį atitinkančių virėjų arba apdailininko (statybininko) profesijų.

Kasmet į mokyklą įstoja apie 30–40 sutrikusio intelekto jaunuolių. Kiekvienais mokslo metais mokykloje jų mokosi 80–90. Tačiau į mokyklą priimami ir sveikieji, būsimoji automobilių remontininkai ir kirpėjai, besimokantys pagal vidurinio ugdymo ir profesinio mokymo programas.

Puiku, kad neįgalūs jaunuoliai mokosi kartu su sveikaisiais. Visų besimokančiųjų amžius yra vienodas, panašūs jų pomėgiai, interesai, laisvalaikio leidimo formos ir būdai. Be to, jiems dėsto tie patys mokytojai, profesijos mokytojai, vadovauja tie patys papildomojo ugdymo vadovai, todėl tokioje aplinkoje visiškai neįaučiama specialiųjų poreikių jaunuolių segregacija. Į mokinių bendruomenę jie įsilieja taip natūraliai, kad dauguma atvejų net nepastebimas sudėtingas adaptacinis periodas.

Pagal vidurinio ugdymo ir profesinio mokymo programas Žemaičių Naumiesčio skyriuje kasmet mokosi apie 100 mokinių. Būtent jiems, ypač tik įstojusiesiems, neretai tenka įveikti adaptacinius sunkumus: sveiki jaunuoliai turi išmokyti natūraliai priimti negalės problemą, gerai jaustis tokioje aplinkoje, kur beveik kas antras mokinys yra neįgalus. Esant tokiai aplinkai visos mokyklos bendruomenės pastangų dėka ugdomos bendražmogiškosios vertybės: tolerantiškumas, supratingumas, pagarba greta esančiam, ypač kitokiam žmogui, gebėjimas padėti, suprasti, užjausti. Savo ruožtu neįgalieji lygiuojasi į sveikuosius: ugdo bendravimo ir elgesio kultūros įgūdžius, savarankiškumą, savitarną ir orientaciją erdvėje, pasitikėjimą, aktyvumą, dėmesingumą, tvarkingumą ir kitas teigiamas asmenybės savybes.

Žemaičių Naumiesčio skyriuje rengiamų specialybių spektras sudaro puikias galimybes ir sąlygas glaudžiai bendrauti ir bendradarbiauti sveikiems ir neįgaliesiems mokiniams. Pačios veiksmingiausios šio bendravimo formos yra popamokinė ir projektinė veikla bei praktinio mokymo integracija.

Mokiniams siūloma daug papildomojo ugdymo veiklų ir formų. Skyriuje veikia sporto (krepšinio, lengvosios atletikos, sunkiosios atletikos, stalo teniso, futbolo), meno (dailės, šiuolaikinių šokių, dramos, rašikiojo skaitymo), technologiniai (kompiuterininkų, kalvystės, komunikacijų ir žurnalistikos, aplinkosaugos) bei kiti būreliai. Visus šiuos būrelius kartu lanko ir sveikieji, ir neįgalieji mokiniai. Kartu planuojama ir mokyklos bendruomenei pristatoma būrelių veikla: vykdomi renginiai, leidžiami informaciniai stendai, organizuojamos varžybos, išvykos, susitikimai, minimos šventės.

Kirpėjo specialybės XI ir XII kl. mokiniams labai patraukli projektinė veikla, susijusi su jų būsimoja profesija: meistriško konkurso, šukuosenų, makiažo bei madų šou. Jie demonstruoja profesinius įgūdžius, lavina kūrybiškumą, išradingumą ir populiarina savo specialybę, nes labai dažnai į tokią projektinę veiklą kviečiami įsitraukti ir kitų mokyklų mokiniai. Šitai nuolat bendraujama su Žemės ūkio mokyklos-centro, Švėkšnos „Saulės“ vidurinės, Žemaičių Naumiesčio vidurinės mokyklų, Žemaičių Naumiesčio vaikų darželio-mokyklos, Šilutės jaunimo ir suaugusiųjų mokymo centro, Klaipėdos paslaugų ir verslo mokyklos mokiniai. O į projektų pristatymus kviečiami ne tik visi mokyklos bendruomenės nariai, bet ir moksleivių tėvai, bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai ir jų mokytojai, žiniasklaidos atstovai. Taip vyksta natūrali sklaida: visuomenė informuojama apie mokyklos veiklą, populiarinama pati mokykla, sudominami ir pritraukiami naujokai, vykdomas ankstyvasis profesinis orientavimas.

Labai svarbus akcentas yra neįgalių jaunuolių įtraukimas į tokio pobūdžio projektinę veiklą. Profesinio meistriško konkurso specialybių ugdymosi poreikių mokslieiviai kviečiami būti modeliais. Sukurtos šukuosenos demonstruojamos per pramoginį renginį. Dažniausiai tokie projektinės veiklos darbai rezultatai pristatomi kartu su papildomojo ugdymo būrelių veikla: šokiu ar daina, sujungiant į visumą keletą mokyklos veiklos grandžių ir įtraukiant daugiau moksleivių. Projektų sumanytojai, būsimoji kirpėjai, stengiasi, kad tokio pobūdžio veikloje dalyvautų kuo daugiau neįgalių mokinių, nes tai ugdo jų pasitikėjimą savimi, bendravimo ir bendradarbiavimo, darbo komandoje įgūdžius, drašą, išvermę, didina savivertės jausmą. Pastebima, kad projektinėje kirpėjų veikloje dalyvaujantys intelekto sutrikimų turintys jaunuoliai išmokyti bendrauti, turi mažiau elgesio problemų, labiau valdo savo emocijas, yra nuoširdesni, linksmesni už kitus.

Kiekvieną rudenį mokinių tarybos iniciatyva atsiliepiama į ENO (aplinkosaugos internetu) raginimą prisijungti prie pasaulinės medelių sodinimo akcijos. Rugsėjo 21-ąją, per patį vidurdienį, visame pasaulyje mokiniai prie savo mokyklų sodina medelius. Šitai Žemaičių Naumiesčio skyriuje mokiniai pasisako už taiką, žmonių teises ir visų lygias galimybes. Tuo parodoma, kad mokykloje visi mokiniai turi vienodas galimybes mokytis, atskleisti savo gabumus ir talentus, realizuoti ir išreikšti save per kiekvienam priimtina ir patrauklią veiklą.

XI ir XII kl. moksleiviai kasmet skyriuje organizuoja Kalbų savaitės, kovos prieš AIDS, kovos su žalingais įpročiais, sveikos gyvensenos propagavimo, sporto renginius. Vyksta piešinių ir plakatų, nuotraukų parodos, varžybos, viktorinos ir konkursai. Visuose šiuose renginiuose skatinami dalyvauti ir specialiųjų ugdymosi poreikių mokiniai. Į renginius stengiamasi pritraukti ir aplinkinių mokyklų mokinius.

Kasmet skyriuje tradiciškai vykdomi du trumpalaikiai kirpėjo specialybės projektai. Šiais mokslo metais toks projektas, integruotas su papildomojo ugdymo veikla, buvo šventinis renginys „Ledo gėlės“. Visų specialybių mokiniai rodė, ko išmoko būreliuose, būsimojos virėjos demonstravo kirpėjų sukurtas šukuosenas bei drabužių modelius žiemos tematika. Nuošalyje neliko ir būsimoji automobilių remontininkai: šventėje su visa savo svita apsilankė dovanų maišu nešinas Kalėdų Senelis...

Ankstesniais metais vyko ne mažiau gražūs ir spalvingi projektai: „Pavasaris senoje mamos rankinėje“, „Pyniau pyniau kaseles“, skrybėlių paradas „Metų laikai“ bei kiti. Visi jie sukėlė daug gerų emocijų mokyklos bendruomenei ir svečiams, sulaukė gražių žiniasklaidos atsiliepimų. Sukurti darbai ir modeliai buvo pademonstruoti Šilutės žemės ūkio mokyklos-centro moksleiviams ir mokytojams, taip pat skyriaus svečiams per atvirų durų savaitės renginius, Motinos, Mokytojo, Valentino dienas.

Dar vienas projektas numatytas pavasarį. Kirpėjo specialybės mokiniai į mokyklą pasikvies savo mamas ir močiutes, jas apkirps ir sušukuos, pademonstruos savo sukurtas šukuosenas. Tų šukuosenų modeliai bus specialiųjų ugdymosi poreikių mokiniai. Taigi neįgalių jaunuolių integracija mokykloje vyksta ir per praktinio mokymo renginius.

Net 90 proc. mokykloje besimokančių sutrikusio intelekto jaunuolių yra našlaičiai, netekę tėvų globos arba socialinių šeimų vaikai. Todėl mokykla yra vienintelė institucija, kuri rūpinasi jų socialine gerove, sveikata bei buitimi.

Automobilių remontininko ir apdailininko (statybininko) specialybių mokiniai praktinius darbus atlieka šiuolaikiškai įrengtose mokomosiose dirbtuvėse ir laboratorijose. Per praktinį mokymą jie taip pat turi nemažą progą bendrauti:

apdailininkai (statybininkai) atlieka jų programos reikalavimus atitinkančius vidaus remonto darbus: remontuoja mokomuosius kabinetus, dirbtuves ir laboratorijas. Automobilių remontininko specialybės mokiniai kartu su apdailininkais mieliai remontuoja gyvenamąsias ir bendro naudojimo patalpas bendrabutyje, kur visi drauge ir gyvena.

Be virėjo specialybės neįgaliųjų moksleivių indėlio mokykloje neįvyksta nė vienas renginys ar šventė: gražiais ir skaniais kulinarijos ar konditerijos gaminiais jie vaišina svečius, ragauja patys. O per mokomąją praktiką mokyklos valgykloje jų gaminamų patiekalų gali paragauti visi mokyklos mokiniai. Per praktinį mokymą sudaromos sąlygos yra artimos būsimajai savarankiškai mokinių darbinei veiklai.

Atsižvelgiant į nemažą neįgalių asmenų integracijos į visuomenę patirtį, galima drąsiai teigti, kad vienoje mokykloje mokantis ir gyvenant sveikiems ir intelekto sutrikimų turintiems jaunuoliams vyksta savaiminis socializacijos ir profesinės reabilitacijos procesas, mažėja neigiamas išankstinis visuomenės požiūris į neįgalų žmogų, nyksta socialinė, profesinė, psichologinė, komunikacinė atskirtis, lengviau tenkinami neįgalių asmenų savitarnos ir orientacijos poreikiai, be specialių pastangų ugdomos kiekvieno mokyklos bendruomenės nario moralinės vertybės.

Vilma GRIGALIŪNIENĖ

*Šilutės žemės ūkio mokyklos
Žemaičių Naumiesčio sk. vedėja*

Pagalba mokiniams

Vienas iš Kretingos technologijos ir verslo mokyklos veiklos prioritetų yra pagalba mokiniui – išsaugoti kiekvieną įstojusįjį, padėti įgyti išsilavinimą ir profesiją. Ne paslaptis, kad dauguma į profesinės mokyklos gimnazijos skyrių stoji nemotyvuoti, problemiški, pedagogiškai apleisti, rizikos grupės mokiniai, kurie taip pat mokosi pagal tas pačias programas, laiko tuos pačius egzaminus. Kiekvieno mokinio ateitis, jo sėkmė priklauso nuo to, kaip pasiseka grupės vadovui suburti jaunos žmonės darbui, mokymuisi. Jeigu pavyksta ir rezultatai tada būna geri – per 3 metus iš grupės nubyra 2–3 mokiniai (per metus nubyra 4 proc., o šalyje siekia iki 13 proc.). Nors Švietimo ir mokslo ministerija patvirtino (tarifikavo) tik 3 apmokamas savaitines valandas už vadovavimą grupei, mes randame galimybių skirti 5 valandas. Grupių vadovams, išsaugojusiems kontingentą, išmokamos daugiau kaip vienos mėnesinės algos kalėdinės išmokos. Todėl mokyklos pedagogų bendruomenė stengiasi padėti mokiniams pašalinti žinių spragas ir juos parengti brandos egzaminams, gyvenimui. Rūpinantis, kad mokiny sėkmingai baigtų mokyklą pagal pasirinktą specialybės mokymo programą, svarbu, kad ji atliktų jo poreikius, mokiny jaustųsi saugus, būtų gerbiamas, juo tikima ir pasitikima, galėtų vystyti ir tobulinti savo gebėjimus, išreikšti save kitoje veikloje. Mokykloje ugdymo procesas organizuojamas per mokinį – tai yra per pagalbą mokiniui – mokinio pastiprinimą, paskatinimą, teikiant socialinę, psichologinę, materialinę bei mokymosi pagalbą. Įgijusiems pagrindinį išsilavinimą ir nutraukusiems mokymąsi bendrojo lavinimo mokykloje bei norintiems greičiau įsilieti į darbo rinką mokykla sudaro sąlygas kartu su profesija įgyti vidurinį išsilavinimą, užtikrinti psichologinį, socialinį, materialinį, fizinį ir mokymosi saugumą.

Pagalbos mokiniui pradžia – informavimas. Jau pateikus kandidatui stojimo į mokyklą dokumentus, kiekvienam mokiniui įteikiamas ugdymo planas, profesijos aprašymas, elgesio taisyklės, reikiamų mokymosi priemonių atmintinė, karjeros planavimo galimybės, kad iki priėmimo komisijos posėdžio kandidatas galėtų susipažinti su mokymosi sąlygomis, žinotų, kas jo laukia mokykloje ir po mokyklos baigimo, galėtų apsispręsti kokios profesijos ir kokioje mokykloje mokyti. Mokiniai, žinodami ko iš jų bus reikalaujama, įsivertina savo gebėjimus, apsisprendžia dėl mokymosi, suaktyvėja jų motyvacija, jie mato tikslą, planuoja karjerą.

Mokymosi laikotarpiu tėvams informacija teikiama ne mažiau kaip 3 kartus per mokslo metus įvairiomis formomis:

siunčiami laiškai apie mokinio pasiekimus, lankomumą, kiek gavo ir galėjo gauti stipendijos, dalyvavimą popamokinėje veikloje, elgesį, tobulintinas savybes, daromą pažangą, teigiamus poslinkius, problemas. Organizuojami individualūs susitikimai su grupių vadovais, pokalbiai telefonu, tėvų susirinkimai, susitikimai su direktoriumi, pavaduotojais, įteikiami padėkos raštai. Tėvai gali laiku padėti vaikui įveikti sunkumus, planuoti karjerą. Po priėmimo komisijos sprendimo sudaroma trišalė mokymosi sutartis: mokinio, tėvų ir mokytojų. Bendradarbiavimo sutarties tikslas – sukurti draugišką mokyklą.

Antrasis pagalbos žingsnis yra mokinio saugumas mokykloje. Daug dėmesio skiriama mokinio adaptaciniam laikotarpiui: rūpinamasi saugia aplinka bendrabutyje, mokykloje, jos teritorijoje, sukuriama mokymąsi skatinanti erdvė pamokoje. Pirmomis savaitėmis mokytojai budi mokyklos bendrabutyje, padeda spręsti iškilusias problemas. Mokykloje nuolat tiriamos mokinių mokymosi sunkumų ir asocialaus elgesio priežastys: atlikti tyrimai „Mikroklimatas mokykloje“, „Mokinių poreikiai“, „Kaip jaučiasi mokinys“, „Socializacija“.

Veiksmingos priemonės išsaugant kontingentą, šalinančios asocialaus elgesio priežastis, yra nuolatinis individualus direktoriaus, direktoriaus pavaduotojo ugdymui, grupės vadovo, atsakingo už prevencinį darbą mokytojo ir kiekvieno mokytojos darbas su šiais mokiniais, jų visapusiškas pažinimas, abipusis pasitikėjimas, pagarba mokiniui ir reiklumas.

Trečiasis pagalbos mokiniui žingsnis yra mokymosi pagalba. Per pirmuosius mėnesius išsiaiškinamas mokinių žinių lygis, buvusi patirtis, mokymosi motyvacija ir papildomai organizuojamas mokymas mokymosi sunkumų turintiems ir gabiems mokiniams skiriant žinių gilinimo modulius, konsultacijas, skiriamas laikas išsitaistyti dalykų žinių spragas, tam skiriama 1 savaitinė pamoka, o prieš brandos egzaminus – 2 savaitinės pamokos. Visi pasirinkę mokyklinius brandos egzaminus juos išlaiko (5 proc. sumažėja nubyrojimas). Kasmet apie 20 mokinių, besimokančių bendruoju kursu, renkasi valstybinius egzaminus. Mokytojai, parengę valstybiniams egzaminams mokinius, yra materialiai skatinami. Mokykloje yra Mokytojo etikos kodeksas, kuris įpareigoja kiekvieną mokytoją teikti mokiniui pagalbą, priimti mokinį tokį, koks jis yra.

Ketvirtasis pagalbos mokiniui žingsnis yra socialinė parama. Mokykloje yra 60 proc. mokinių, kuriems reikalinga socialinė parama, todėl yra įkurtos paramos programos

„Gėris ir šviesa“, „Pagalba vaikui“, „Kalėdinės premijos“, „Užsidirbk pats“, kurių metu formuojami mokinių socialiniai įgūdžiai sąmoningai veikti, susivokti, pačiam pajauti savo darbo prasmę.

Pagalba teikiama gyvenantiems bendrabutyje: už bendrabutį galima atsiskaityti savo ūkiuose užaugintomis daržovėmis; jie nemokamai naudojami patalyne; įrengtos nemokamos skalbyklos, galima naudotis virtuve; galima papildomai užsidirbti mokyklos ūkyje; dirbantiems maitinimas nemokamas; mokyklos valgykloje galima pigiai pavalgyti; laisvalaikis leidžiamas sporto salėje, aikštyne, bibliotekoje, informatikos kabinete ir kt.

Paramos fondas „Gėris ir šviesa“ teikia materialinę pagalbą socialiai remtiniams mokiniams (vienkartinės pašalpos); materialinę pagalbą netekusiems tėvo, mamos; remia mokykloje organizuojamus renginius mokiniams (paskatinimai, premijavimai, apdovanojimai, ekskursijos); remia mokyklos parengtus projektus.

Mokyklos įsteigta vardinė stipendija – 135 Lt. Ji skiriama už gerą mokyklos įvaizdžio formavimą; laimėjimus rajono, apskrities konkursuose, olimpiadose; labai gerus mokymosi rezultatus; labai gerą lankomumą; aktyvų dalyvavimą popamokinėje ir gamybinėje veikloje; dorumą, gerumą ir pavyzdinumą; pagalbą sunkumų turintiems mokiniams. Taip ugdomas mokinių suvokimas, kad tik už labai gerai atliktą darbą, aukštus pasiekimus galimas didelis atlygis.

Atsižvelgiant į ugdymo rezultatus, mokiniai kas mėnesį gauna stipendiją. Pirmos pakopos mokiniams mokama stipendija kas savaitę penktadieniais, todėl užtikrinamas lankomumas, I pakopos mokinių nubyrijimas per metus sumažėjo iki 7–8 proc. Mokama diferencijuota stipendija nuo 34 iki 135 Lt pagal parengtą metodiką, kurią turi kiekvienas mokinys ir, įsivertinęs savo mokymosi, lankomumo, elgesio, pagalbos draugui bei mokytojui rezultatus, gali ją apsiskaičiuoti. Iš stipendijų ekonomijos fondo pagal atskirą direktoriaus įsakymą skiriama:

- Materialinė pagalba socialiai remtiniams mokiniams: apmokama už bendrabutį, už privalomąjį sveikatos patikrinimą, už vairavimo mokymą; nuperkami darbo drabužiai, vadovėliai; skiriamas labdaringas maitinimas.

- Organizuojamos nemokamos ekskursijos, išvykos: gerai besimokantiems, gerai lankantiems; gerai dirbantiems mokyklos ūkyje; rizikos grupės ir problemiškiems mokiniams; mokiniams, garsinantiems mokyklos vardą. Mokiniai suprato, kad jais rūpinamasi, tampa draugiškesni ir vieni kitų atžvilgiu.

- Kalėdiniai paskatinimai ir premijavimai mokykloje teikiami gerai besimokantiems, nepraleidusiems nė vienos pamokos; grupių seniūnams, kurie sugebėjo savo grupes sutelkti geram mokymuisi ir lankomumui; dovanojamos knygos, skirtos specialybės mokymuisi; kiekvienas mokinys gauna ne mažiau kaip 15 Lt priedą prie stipendijos; didžiausios premijos siekia iki 180 Lt; visi socialiai remtini mokiniai nemokamai dalyvauja ekskursijose. Tiems, kurie negali pasiekti aukštų mokymosi rezultatų, organizuojamos „Geriečių šventės“ kartu su tėvais, vienuoliais pranciškoniais, meno žmonėmis. Socialiai remtini mokiniai neužmirštami ir baigę mokyklą. Jiems padedama įsidarbinti Palangoje, Klaipėdoje, Šventojoje, Kretingoje; neturintys kur gyventi, apgyvendinami mokyklos bendrabutyje; gali pigiau maitintis mokyklos valgykloje; greičiau adaptuojasi ir įsivertina darbe.

- Didinant mokytojų suinteresuotumą padėti mokiniams, jie taip pat materialiai skatinami už kiekvieną valstybiniam egzaminams parengtą mokinį; už kiekvieną išsaugotą problemišką rizikos grupės mokinį; grupės vadovai už mažesnę nei 4 proc. metinį mokinių nubyrijimą; grupių vadovams, dirbantiems su I pakopos mokiniams papildomai skiriamos 2 savaitinės valandos; geriausių rezultatų pasiekusiems mokytojams skiriamos kalėdinės išmokos. Viso to rezultatas: mokinių nubyrijimas būna nuo 7 iki 9 proc.; jaunas žmogus, kuris negebėjo, nenorėjo ar negalėjo mokytis vidurinėje mokykloje, neatsiduria gatvėje, o įgyja išsilavinimą ir profesiją; mokykloje jaučiasi saugesnis; darbo biržoje nėra įregistruoto nė vieno mokinio; visi įsidarbina arba turi savo verslą; tęsia studijas ir kartu dirba 25 proc. baigusiųjų; išsiugdo gebėjimus savarankiškai kurti savo gyvenimą.

Antanas ŠAKAUSKAS

VšĮ Kretingos technologijos ir verslo m-klos direktorius

Saviti mokytojai – savitos darbo nuostatos

Nedidelio miestelio mokykla – Salantų gimnazija – visada garsėjo pasiekimais: respublikinių jaunųjų matematikų olimpiadų nugalėtojais ir prizinininkais, sportiniais laimėjimais, „Dainų dainelės“ laureatais, chorų ir šokėjų pasirodymais, geromis įvairių dalykų mokinių žiniomis, projektiškai veikla ir kt. Sėkmės keliu savo mokinius vedė puikūs mokytojai, pasižymėję reiklumu, darbštumu, aukšta pedagogine, psichologine ir dalykine kompetencija.

Nuo 1942 m. Salantų gimnazijoje savitą, „smetonišką“, dvasią puoselėjo nuostabūs pedagogai, tokie kaip pirmasis Salantų gimnazijos direktorius Ignas Serapinas, prancūzų kalbos mokytoja Konstancija Jurkšaitienė, matematikos mokytojas Alfonsas Ivanauskas, gimnazijos direktorius Jonas Daščioras. Vėliau dirbo pedagogai Adolfas Stanevičius, Barbora Cibauskienė, Bronius Čepas, Feliksas Grabys, Saulė Beniušienė, ilgametis mokyklos direktorius Juo-

zas Norkus, mokytojai Petras Pučkorius, Alfredas Donauskas ir kt. Tą dvasią galima pajauti tik pabuvus kolektyve.

Dabartiniame mokytojų kolektyve gyva senosios Salantų gimnazijos dvasia. Savaiame suprantama, kad laiko tėkmė truputį pakeitė kokybines ir kiekybines šios dvasios materialios išraiškos formas – įliejo šiuolaikiškumo ir originalumo.

Beveik pusė (41,8 proc.) gimnazijos mokytojų – salantiškiai, net 89,6 proc. – žemaičiai.

Gimnazijoje dirba net 28 mokytojai, kurie yra baigę Salantų vidurinę mokyklą. Iš 5 gimnazijos vadovų – 4 buvę šios mokyklos mokiniai. Ugdytinių sugrįžimas į mokyklą dirbti mokytojais yra įdomus ir savitas reiškinys, ypač palaikantis gimnazijos dvasios gyvybingumą. Sugrįžę mokiniai parsineša tas nuostatas, tas vertybes, kurias jiems įdiegė mokytojai, tik jau subrandintas. Kai buvusius mokinius paklausiame, kodėl jie grįžta dirbti į savo mokyklą, išgirstame

įvairių paaiškinimų, bet dažniausios: noras gyventi arčiau šeimos ir žavėjimasis savo mokykla, ypač buvusiais mokytojais. Čia jauni žmonės tikisi įgyti gerus pedagoginio darbo įgūdžius ir tapti gerais mokytojais. Taip ir yra. Kiek padirbėję, jauni mokytojai dalijasi įspūdžiais, kad nėra taip paprasta įsilieti į buvusių mokytojų kolektyvą: reikia nugalėti jaudulį, kai įeini į mokytojų kambarį kaip kolega. Tačiau tai tik pačių jaunuolių susikurtos baimės. Mūsų mokytojai – puikūs psichologai. Jie žino, kaip padėti pradedantiems mokytojams nugalėti baimę, jaudulį. Dėl to jų autoritetas tik dar labiau stiprėja.

Besikeisdamos gimnazijos mokytojų kartos viena iš kitos perima atsakomybę už ugdymo rezultatus. Tradiciškai kiekvienas mokytojas stengiasi pasiekti maksimalų rezultatą. Tam jie negaili savo darbo laiko ir jėgų. Šios nuostatos gyvybingumą gimnazijoje liudija ugdymo kokybė – geri valstybinių brandos egzaminų rezultatai, puikūs pasiekimai rajono, zonos, šalies olimpiadose ir konkursuose, originalūs renginiai mokiniams, naujovių diegimas. Pavyzdžiui, sukurta A.Ivanausko jaunųjų matematikų mokykla subūre regione III–VIII kl. jaunuosius matematikus varžytis jau trečius metus mūsų matematikų organizuojamame konkurse.

Reiklumas – dar viena mūsų mokytojų nuostata. Mokytojai tradiciškai reiklūs mokiniams vertindami žinias ir gebėjimus – Salantų gimnazijoje veltui pažymių mokiniams niekas nerašo, kiekvieną pažymį mokiniui tenka užsidirbti. Mokytojai reiklūs gimnazijos administracijai – jie prašo suda-

ryti palankias darbo sąlygas ir netrukdyti mokinių per dalykui skirtas pamokas. Šiandien iš įvairių organizacijų ar asmenų sulaukiame daug pasiūlymų per pamokas organizuoti koncertus, cirko pasirodymus ir kt. Mokytojai griežtai reikalauja, kad panašūs renginiai per pamokas nebūtų organizuojami. Netgi darbo susirinkimai, mokytojų tarybos posėdžiai gimnazijoje vyksta po pamokų. Pamoka mūsų mokytojams – šventas dalykas. Gal todėl mūsų mokiniai beveik nesamdo korepetitorių, o vienintelis jų pagalbininkas yra mokytojas.

Palaidydamas mokytojus administracija savitai organizuoja ugdymo procesą taip pat remdamasi ugdymo planu. Jau kelerius metus gimnazijoje per matematikos, lietuvių ir užsienio kalbos pamokas V–VIII ir 1–2G kl. sudaromos mobilios grupės pagal mokinių pasiekimo lygmenis. Jeigu mokinių yra daug, paprastai sudaroma viena mobilieji grupė daugiau negu yra paralelių klasių. Mokiniai turi teisę iš vienos grupės pereiti į kitą. Šitoks ugdymo organizavimas mokytojams suteikia galimybę siekti optimalaus rezultato, tačiau reikalauja gerokai daugiau darbo ruošiantis pamokoms, nes paprastai mokytojai nebeturi pamokų paralel-iose klasėse.

Taigi savitas mokytojų kolektyvas turi ir savitas darbo nuostatas, kurios sėkmingai padeda siekti gerų ugdymo rezultatų.

Vaidutis BUTKUS

Kretingos r. Salantų g-jos direktorius

Muzikos vaidmuo formuojant dvasines vertybes

Religinė muzika ir dvasingumas – neatsiejamas, labai glaudžiai tarpusavyje susijusios sąvokos. Rinkausi šią jaunimo ugdymo formą. Tai lėmė mano paties samprata apie dvasingumą, mano profesijos teikiamos galimybės ir aplinka bei žmonės, su kuriais bendrauju ir bendradarbiauju.

Kiekvienas žmogus yra skirtinga asmenybė su savo jausmais, požiūriu, mąstysena, savo vidiniu paslaptingu dvasiniu pasauliu. Meninės veiklos užduotis – atskleisti jo individualybę, padėti pažinti save, pasitikėti savimi, ugdyti jautrumą, intelektą, dvasingumą. Religinės muzikos įtaka šioje sferoje – tiesioginė, nes jau įžengęs į meno pasaulį pajunti ir tos dvasinės veiklos džiaugsmą.

Tai kodėl atėjęs į bažnyčią pirmą kartą jaunuolis dažnai jaučiasi svetimas. Tai priklauso nuo nežinojimo, kaip elgtis, o ne nuo aplinkos, į kurią pateko. Jis nežino liturgijos, bažnytinių tiesų. kažkas yra pasakęs: nebijok nežinojimo. Bijok klaidingo žinojimo, dėl jo visa pikta pasaulyje įvyksta. Mano pareiga yra per giesmę, per religinę muziką atvesti jauną žmogų į teisingą žinojimo kelią, nors į elementarų liturgijos pažinimą. Būdamas bendruomenėje jaunuolis pradeda suvokti šv. Mišių struktūrą, jam įdomu pasijausti laisvam, išmoksta klausyti Viešpaties Žodžio, pradeda pažinti Bibliją, gieda psalmes. Taigi gauna teisingą supratimą apie jo paties dvasinį pasaulį. Bažnyčia nebėra tabu. Jis jaučiasi stiprus, tvirtas, įgyja pasitikėjimo savimi. Jis drąsus, dėkodamas Viešpačiui giesme.

Didelės reikšmės formuojant dvasinius gebėjimus turi kryptingas jaunimo užimtumas, jo draugai, šeima, bendruo-

menė, kuri yra atrama iškilus dvasinėms problemoms. Ypač svarbus mokytojo vaidmuo.

Subūręs religinės muzikos jaunimo chorą nuolat ieškau įvairiausių galimybių visapusiškai ugdyti jauną žmogų, neapsiriboti vien tiesiogine choro veikla. Religinės muzikos choras:

- Kiekvieną sekmadienį gieda Klaipėdos Kristaus Karaliaus bažnyčioje šv. Mišių metu. Repertuaras nuolat atnaujina.
- Koncertuoja gimnazijos ir Klaipėdos miesto renginiuose.
- Koncertuoja gretimose parapijose (Kretingos ir Klaipėdos rajonuose).
- Koncertuota Pažaislio vienuolyne Kaune, šv. Petro ir Povilo bažnyčioje Šiauliuose, Kristaus Karaliaus katedroje Panevėžyje, šv. Jokimo bažnyčioje Tilžėje.
- Su koncertine programa buvome išvykę į piligriminę kelionę popiežiaus Jono Pauliaus II keliais Lenkijos Respublikoje. Aplankėme Čenstakovą, Krokuvą, Vadovicus, Veličkas.

• Didžiausią įspūdį jaunimui paliko XX pasaulinio jaunimo dienos Kelne 2005 m. Koncertavome Bremene, Bononoje, Wilhelmhafene ir kt. Vokietijos miestų bažnyčiose.

• Jau 15 metų kiekvieną vasarą vykstame į pasaulio tikinčiojo jaunimo susitikimus Prancūzijoje, Taize vienuolyne.

Giedodami daug metų mokiniai išsiugdo poreikį, t.y. drausminę pareigą. Šv. Mišių metu ir patys būna dvasiškai pakylėti.

Su jaunimu kalbamės įvairiomis temomis. Ne išimtis – religija. Nė vienas lankantis chorą nepasakė, kad jam neįdomu, nuobodu, kad jį chore varžo, jis negali išreikšti savęs, geriau grosiąs gitara ar pan. Atsiranda taurus tarpusavy ryšys, bendravimas. Visa tai ilgainiui virsta gražia tradicija ir galimybe kartkartėmis pabendrauti su kunigais, broliais pranciškonais Kristaus Karaliaus parapijos salėje prie arbatos puodelio. Giesmė sutvirtina norą mylėti artimą kaip pats save, tikėti savimi ir kitais, žinoti, kad net ir vienas būdamas nesi vienišas.

Esu įsitikinęs, kad šiandieniniam jaunimui reikia pasiūlyti didesnę veiklos įvairovę. Todėl koncertai kitose parapijose, dalyvavimas vaikų ir jaunimo religinės muzikos festivaluose suteikia daugybę galimybių bendrauti, keliauti, susipažinti su kitų regionų bendraamžiais, išgyventi įvairiausių akimirų, situacijų, jausmų. Kretingos vaikų ir jaunimo religinės muzikos festivalyje dalyvavome jau šešioliktą kartą. Šiame festivalyje skamba ir keletas mano parašytų giesmių. Esu vienas šios šventės organizatorių ir jau dvylika metų vyriausiasis dirigentas.

Išvykas į kitas valstybes ir į jaunimo susitikimus Prancūzijoje pavadinčiau dvasingumo ugdymo tęstinumo programa. Su choristais išvaikščioti Europos miestai, pabūta beveik visose žymiausiose Lenkijos, Čekijos, Prancūzijos, Italijos, Vokietijos ir kt. valstybių bažnyčiose, katedrose. Kelionių romantika, pažintys su kitų tautų jaunimu, bendra-

mas ir didingai skambanti kelių tūkstančių jaunų žmonių giesmė Tezė, Prancūzijoje, palieka neišdildomus įspūdžius ir poveikį dvasiai.

Gimnazijos neformalaus ugdymo būrelius lanko I–IV kl. mokiniai. Šiuo metu – 56 gimnazistai. Lyginant su kitais metais lankančiųjų skaičius išlieka panašus. Keičiantis mokinių skaičiui, proporcingai keičiasi ir lankančių būrelių skaičius. Mokiniais ši veikla įdomi dėl to, kad jie gali tiksliai leisti laisvalaikį su bendraamžiais; būti suprasti, pripažinti ir palaikomi tėvų, senelių; gali pabendrauti su daugeliu hierarchų, visuomenės veikėjų, kompozitorių; dalyvauti įvairiuose renginiuose mieste, šalyje, užsienyje; keliauti, pamatyti daugelio Europos valstybių istorines ir kultūrinės įžomybes.

Daug įtakos turi ir mokytojo asmenybė. Man įdomu dirbti su jaunimu, vis iš naujo pajaušti muzikos grožį, pasaulio įvairovę, išgyventi švenčių akimirkas. 2007 m. „Žemynos“ gimnazijos mokiniai mane išrinko tolerantiškiausiu mokytoju. Manau, kad mokinių pasirinkimą iš dalies lėmė ir ši veikla.

Giesmė – fakelas... Jo šviesoje matomas pasaulis alsuoja gėriu ir meile. Tai svarbiausias mano siekis.

Pranas MAČERNIS

*Klaipėdos „Žemynos“ g-jos
muzikos mokytojas metodininkas*

Iš tylos į širdį – iš širdies į žmogų

„Esu aš Mokytojas. Tai daug daugiau nei Prezidentas. Tik, žinoma, ar Prezidentas... tai supranta? Jei – ne, man gaila tokio prezidento. Man, patikėkit, gaila. O jam?.. Gal kada nors paklausu. Gal...“ Šiuos žodžius įrašiau savo poezijos rinktinėje „Būsiu“. Gal reikėjo pradėti kitaip, gal reikėjo didžios didžiųjų filosofų apie Mokytojo darbą, filosofijos. Tik kam? Kiekvienas Mokytojas nuo ryto ligi vakaro dirba. Pasakytumėte, kad jis kuria. Sutiksiu. Taip. Kartais kuria, tačiau kasdieninis darbas – irgi kūryba.

Dėstau lietuvių kalbą ir literatūrą. Sunkus darbas? Taip, sunkus. Bet pasirinkau jį, o gal taip likimas lėmė. Nežinau, ar turiu džiaugtis, ar verkti dėl to. Bet juk tokių yra daug. Tik retkarčiais šmėsteli mintelė: „Dieve, kad niekas dirbti netrukdytų, kad popieriniai funkcionieriai būtų protingesni, kad nusileistų iš padangių, kad žemėje vaikščiotų, kad klausytų ir girdėtų, kad matytų, kad ne popierinę širdį turėtų.“

Aš – lietuvių kalbos mokytojas. Bet, matote, man per mažai darbo (juokauju). Turiu mokykloje dramos studiją. Va, čia tai jau kūryba. Tik spėk suktis! Tik spėk! Kartais iš savęs ir panašių į save pasijuokiu, kvailėliais pavadinu, su savim pasibaru. Bet juk aš pats pasirinkau šį darbą. Jau beveik 30 metų šioje mokykloje. „Yra įdirbis“, – pasakytų kas nors. Aš sakau: „Yra vaikai, einantys iš kartos į kartą, yra jų noras ką nors padaryti labai gerai“. Na, nesiseka mokslas, na, blogai su matematika ir lietuvių kalba, blogai su istorija. Visi vis bara, pyksta... Gal todėl toks didelis noras kažką padaryti labai gerai. Kažką pravirkdyti, kažką prajuokinti ar nustebinti. Štai didysis variklis, kuris verčia šiuos „netikėlius“ išeiti į sceną ir kalbėti širdimi. Gal tai per drąsiai pasakyta. Visai neseniai, sausio 18 d., vyko Klaipėdos apskrities viršininko administracijos Valstybinės švietimo priežiūros skyriaus organizuotas forumas „Ugdymo prioritetai gim-

nazijoje“, kuriame man, lietuvių kalbos mokytojui, Šilutės turizmo ir paslaugų verslo mokyklos dramos studijos vadovui ir dramos studijai teko garbė įrodyti, kad mes mokame kalbėti su žmogumi, prabilti į žmogų, jaudintis dėl to, kas brangu dar žemėje ir duokdie tos vertybės nebus niekada nukainotos. „Iš tylos į širdį, iš širdies – į žmogų“ taip pavadinome savo poetinę kompoziciją. Apie ką ji? Žinoma, apie žmogų, žinoma, apie žmogų „iš Lietuvos“. Ir vėl atsiras norinčių šį „iš Lietuvos“ nuvertinti. Tada mums reikėtų nutilti. Vadinas, pasakyčiau, šio žodžio tu niekada netarei, niekada nesakei kaip didžiausios vertybės, vienintelės mums ir gal nieko nereiškančios tau.

Aš džiaugiuosi savo mokiniais, kurie kalbėdami rado forumo dalyvių širdis, nes mokiniai kalbėjo širdimi ir širdį pasiekė.

Dažnai manęs klausia: „Kaip čia yra? Kodėl vaikinai ir merginos ateina į dramos studiją ir skaito eiles, yra poezijos teatro aktoriai? (Aš juos taip vadinu. O kitaip ir negalima). Gal tu pažymius jiems geresnius rašai?“ Ne! To nėra. Kiekvienas atranda save. O svarbiausia – netiki tuo, ką atranda savyje, o patikėję švyti džiaugsmu, ir tas švytėjimas yra kiekvieno mokytojo įvertinimas. Sako, kad tokiam darbe negalima pykti. O! Kaip klysta tie, kurie taip mano. Be tikro pykčio, nėra ir tikros meilės. Nereikia veidmainiauti. Mes visi pykstame, pasibaramė. Tai darbas. Bet viską atperka pasiektas rezultatas. Vaikinai ir merginos pajunta, kad jie gali būti gražūs žmonės, jie atiduoda širdį ir už tai juos pamilsta žiūrovas.

Ir dar. Būsiu neteisus, jeigu nepasakysiu – mokykloje yra žmonių, kurie „serga“ dėl to, kas daroma. Jie nuoširdžiai rūpinasi, jie kartu su mokiniais dreba, jaudinasi, jie myli visa tai, kas gražu ir kilnu. Labiau už mane jaudinasi skyrčiau vedėja Irena Sudeikienė, visada džiaugiasi kiekvie-

nu tokiu mokiniu mokyklos direktorius Pranas Avižinis. Supranta ir vertina atliekamą darbą kolegos. Vadinaisi, atrandame elementarią tiesą – pasaulis dar nesukūrė ir niekada nesukurs mechanizmo, kuris pakeistų mokytoją. Ir ne kompiuteriai lems tautos ateitį, tautos moralę, o žmogus – mokytojas. Tik tai supratę mes turime eiti į pasaulį. Tik tai yra didžiausia vertybė. „Iš tylos į širdį, iš širdies – į žmogų“ – tai Mokytojo, ar girdite? – Mokytojo, ne kompiuterio žodžiai. Ir viso pasaulio valia pritarti tam arba iš to juoktis. Aš – mokytojas. O Tu ar turėjai mokytoją? Kas Tu bebūtum – ar turėjai mokytoją, kuris džiaugėsi ir didžiavosi Tavimi. Ar kartais jį prisimeni? Jei jau užmiršai, vadinaisi, man gaila ir Tavęs, ir Tavo mokytojo.

Manęs paprašė papasakoti, kaip aš dirbu, ką aš darau, kad mokiniai – vaikinai ir merginos – skaito poeziją. Aš, patikėkit, nieko nedarau. Aš su jais kalbu, einu į sceną, aš jaudinuosi kartu su jais ir džiaugiuosi kartu su jais iki pamišimo. Aš pykstu, kai nesiseka, ir jie verkia. Aš tada nekenčiu savęs, bet taip visi darome, kai nesiseka. Tai žmogiška. Mokiniui reikia ir tikro pykčio, ir tikros šypsenos. Jie, kaip ir mes, nekenčia melo, apgavystės. Jie daug supranta, daug.

Va tas buvimas kartu gal yra jėga, kuri jungia, o ne skiria.

Mintaras SMELEVIČIUS

*Šilutės turizmo ir paslaugų verslo m-klos
lietuvių kalbos ir literatūros mokytojas metodininkas*

Ugdant brandžią asmenybę

Dažnai diskutuojama, ar į vartotojiškos visuomenės poreikius atsiliepti verčiama šiandienos mokykla gali išugdyti visapusišką – dvasingą, intelektualią, gebančią prisiimti vertybinius įsipareigojimus, brandžią asmenybę, nes jos ugdymą sąlygoja daug veiksnių, nepriklausomų nuo ugdymo įstaigos (valstybės politika, finansavimas, žiniasklaida (internetas, TV), visuomenės vertybės, įvairios subkultūros ir kt.). Tai nauji iššūkiai švietimui.

Ylakių gimnazijos mokytojų kolektyvas siūlo ugdymo įvairovę ir stengiasi suteikti jauniems žmonėms tai, ko jie siekia. Pirmiausia – kokybišką akademinį pasirengimą. Juk labai svarbu, kad mūsų gimnazijos mokinių pasirengimas nebūtų menkesnis nei kitų gimnazijų, esame suinteresuoti, kad mūsų mokiniai galėtų sėkmingai studijuoti universitetuose. Tačiau šiandieninėje visuomenėje mūsų mokiniai turi ne tik daug žinoti ir puikiai mokytis, bet ir gebėti veikti, bendradarbiauti, bendrauti, išsiugdyti socialinius įgūdžius. Lavinti ne tik protą, bet ir širdį.

Jaunas žmogus subręsta kaip asmenybė besimokydamas gimnazijoje, todėl atsakingai ruošiamės laisvos, demokratiškos, aktyvios, visuomeniškos asmenybės ugdymui.

Mūsų gimnazija bendradarbiaudama su Ylakių miestelio visuomene, su įvairiais socialiniais partneriais sudaro veiksmingas socialines ir pedagogines mokinių mokymo ir mokymosi sąlygas. Sistemingai atliekamos mokinių ir jų tėvų apklausos, sprendžiamos mokinių mokymosi poreikio tenkinimo problemos, inicijuojama projektinė veikla. Ylakių gimnazijos administracija stengiasi, kad mūsų ugdymo įstaiga būtų atvira visuomenei, saugi, patraukli savo šiuolaikiškais, aukštos kvalifikacijos mokytojais, estetiškais ir jaukiomis patalpomis.

Mokyklos bendruomenei, miestelio visuomenei apie tai, kas vyksta gimnazijoje, pateikiama išsami informacija žiniasklaidoje („Skuodas“, „Mūsų žodis“ ir kt.), informaciniuose lankstinukuose, tėvų susirinkimuose, gimnazijos internetiniame puslapyje, knygoje „Ylakių mokyklai – 200 metų“ ir kt. Pristatome projektus, organizuojame šventes, renginius, sportines varžybas. Miestelio gyventojai ir svečiai gali aplankyti gimnazijos muziejų, dailės ir technologijų parodas.

Ylakių katalikų bažnyčia padeda organizuoti Rugsėjo 1-osios, abiturientų išleistuvių šventes, Sausio 13-osios paminėjimą, rajono ateitininkų renginius. Ylakių evangelikų baptistų bažnyčia džiugina kalėdinių giesmių koncertais, kuriuose pagrindiniai dalyviai – mūsų gimnazijos mokiniai.

Ylakių seniūnija remia velykinius krepšinio turnyrus, kuriuose dalyvauja ne tik rajono, seniūnijos komandos, bet atvyksta krepšininkai ir iš Kretingos, Mažeikių rajonų. Seniūnija padeda gimnazijai vykdyti vaikų vasaros socializacijos projektus. Ylakių policijos ir gimnazijos bendro projekto „Už saugų eismą“ dėka sutvarkytos pėsčiųjų perėjos, atnaujinti kelio ženklai, mokiniams vesta nemaža paskaitų saugaus eismo tema. Ylakių senelių globos namuose mokiniai atlieka visuomenei naudingą veiklą, padeda jiems organizuoti šventes, koncertuoja.

Ylakai – muzikantų ir kompozitorių kraštas. Ir dabar Ylakių krašto žmonės stengiasi išlaikyti senąsias muzikantų tradicijas. Su Skuodo meno mokyklos Ylakių filialo mokytojais ir mokiniais šventėme įžymių Ylakių krašto žmonių jubiliejus (B. Dvariono – 100 m., J. Tallat Kelpšos – 115 m., B. Jonušo – 105 m., J. Švedo – 95 m.). Džiaugiamės muzikos mokyklos filialo kalėdiniais koncertais, dailės parodomis, ieškome kontaktų su sporto mokyklos, Ylakių dziudo ir dviračių sporto grupių treneriais, kurie dirba ir mūsų gimnazijoje, kasmet įtraukdami vis daugiau gimnazistų į šias sporto šakas. Suorganizuotos ne vienerios varžybos, susitikimai su Lietuvos moterų dviračių rinktinės nare S. Paulikaite ir jos treneriais.

Įdomių ir turiningų darbų ugdant jaunąją kartą atliekame kartu su Ylakių kultūros centru, kuriam vadovauja labai aktyvi direktorė Virginija Žitkuvienė. Ji yra gimnazijos tarybos ir tėvų komiteto narė. Su šia moterimi mūsų gimnazijos mokytojai parašė ir įgyvendino ne vieną bendrą projektą: „Ant tavo rankų subręsta jaunystė“, „Ylakių krašto knygnešiams ir kitiems kultūros ir meno veikėjams atminti“, „Senelių jaunystės keliais“. Kartu minimos jubiliejinės ir valstybinės šventės, rengiamos vakaronės. Ylakių kultūros centras ir gimnazija prieš porą metų kartu su seniūnija, gavę našlės E. Jonušienės finansinę paramą, įkūrė kompozitoriaus B. Jonušo muziejų. Didžiausias, jau septynerius metus besitęsiantis, mūsų bendras projektas – dailės stovykla, kurioje kasmet stovyklauja 40–45 mokiniai. Stovykloje kartu su Ylakių gimnazijos mokiniais dalyvauja vaikai iš Mažeikių, Vilniaus, Klaipėdos ir kitų Lietuvos vietų. Mokinių darbų parodos suorganizuotos ne tik Ylakuose, bet ir Plungėje, Vilniuje. Jų darbai buvo demonstruoti JAV. Stovyklautojų darbai puošia gimnazijos ir kitų Ylakių miestelio visuomeninių pastatų patalpas. Dailės stovyklą remia ŠMM, KAM, įvairūs fondai, privatūs asmenys, kraštiečiai verslininkai. Šios stovyklos iniciatorius ir vadovas, dirbantis visuomeniniais pa-

grindais, yra vilnietis Bronius Grušas – profesionalus dailininkas, kilęs iš Ylakių. Kartu su B.Grušu dirba mūsų gimnazijos dailės ir technologijų mokytojai, dailininkė Irena Zacharova iš Vilniaus ir kt. Visuomenės susidomėjimas šia stovykla yra didžiulis. Mokiniai laukia vasaros ir noriai lanko dailės stovyklą. Džiugina tai, kad mūsų gimnazijos mokiniai, gavę brandos atestatą, renkasi dizaino, dailės, drabužių modeliavimo studijas ir sėkmingai mokosi.

Daug metų gimnazija kartu su kultūros centru labai aktyviai ieško kontaktų su buvusiais mūsų mokiniais, Ylakių krašto žmonėmis. Šios paieškos duoda daug gražių rezultatų. Ypač laukiami susitikimai su rašytojais E.Malūku, E.Rudžiu, B.Bušma ir kitais. B.Bušma rengė gimnazijoje susitikimus su V.Mainelyte, R.Rimeikiu, A.Butvilu ir kitais aktorais. Savo knygą „Būk geras, Jackau, nemirk“ jis pirmąsias pristatė Ylakių gimnazijoje.

Gimnazija pratęsdama bendravimą su kraštiečiais aktyviai įsijungė į nacionalinį projektą „Drašinkime ateitį“. Gimnazistams šis projektas labai patinka, susitikimai su buvusiais mokiniais yra gausiai lankomi. Į šio projekto garbės galeriją esame išsirinę įvairiausių specialybių žmonių –

režisierių, mokslininkų, laivavedžių, gydytojų, vadybininkų, gaisrininkų ir kt.

Glaudžius ryšius palaikome su buvusiu mūsų mokyklos mokiniu, kūno kultūros akademijos rektoriumi Albertu Skurvydu. Jis su kolegomis skaitė paskaitas mokytojams ir mokiniams, mūsų gimnazijos ir rajono kūno kultūros mokytojams vedė atviras pamokas, treniruočių pratybas. Šį rudenį 50 gimnazijos mokinių ir mokytojų buvo pakviesti į Kūno kultūros akademiją, kur klausėsi paskaitų, stebėjo intensyviausias krepšinio ir aerobikos treniruotes, apžiūrėjo mokslines laboratorijas ir auditorijas. Pasirašyta ilgalaikė Kūno kultūros akademijos ir Ylakių gimnazijos bendradarbiavimo sutartis. Šį pavasarį vėl laukiame Kūno kultūros akademijos studentų ir dėstytojų Ylakiuose.

Ylakių mokykla nuo seno garsėja savo tradicijomis, kuria turtingą miestelio ir mokyklos istoriją. Didžiuojamės ir džiaugiamės, kad gyvename Ylakiuose ir dirbame mokykloje, kurios kultūra formuojama jau porą šimtmečių.

Vaclovas STATKUS

Skuodo r. Ylakių g-jos direktorius

Vadovo vaidmuo formuojant komandą

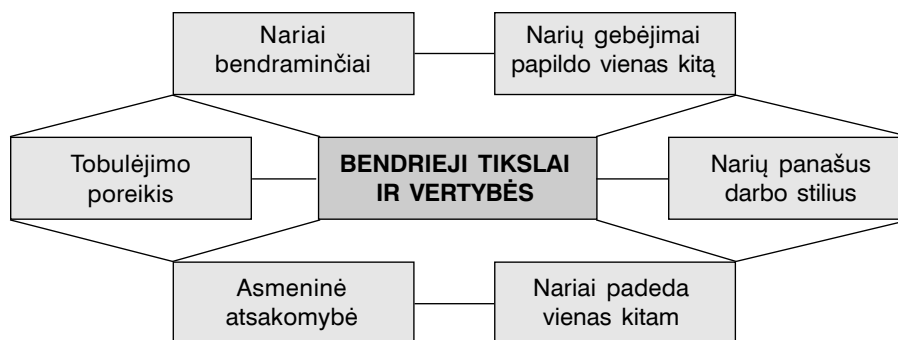
Svarbiausi mokyklos vadovo žingsniai – vadybos komandos formavimas. Jis prasideda nuo teisingo pareigų ir vadybinių funkcijų paskirstymo. Stipri įstaigos savivalda taip pat padeda įtraukti kuo daugiau bendruomenės narių į mokyklos veiklą. Norint sudaryti normalias sąlygas bendruomenei veikti, reikia ne tiek materialinių, kiek socialinių sąnaudų: laiko, energijos, organizacinių sugebėjimų, lyderio savybių. Jei įstaigos veiklos tikslai suvokiami bendruomenės narių kaip asmeniniai, galima pasidžiaugti tokios veiklos efektyvumu. Jis tiesiogiai susijęs su darbuotojo veiklos motyvacijos lygiu.

Kiekvienų mokslų metų pradžioje mūsų gimnazijos vadybos komanda nustato mokytojų motyvacijos lygį. Pasinaudojame specialiu klausimynu:

1. Man patinka dirbti komandoje.
  2. Liepė administracija.
  3. Dirbau dėl materialinio suinteresuotumo.
  4. Aš jaučiausi atsakingas už bendrą rezultatą.
  5. Norėjau gerai atlikti nurodytą darbą.
  6. Sėkmės atveju būtų tikimybė siekti karjeros.
  7. Jaučiausi reikalingas ir naudingas tam darbui atlikti.
  8. Aš dirbau geranoriškoje aplinkoje.
  9. Dirbau su bendraminčiais ir draugiškais kolegomis.
  10. Man patiko atlikti šį darbą, užbaigęs tikiuosi įgyti daugiau patirties.
  11. Mano pastangos buvo įvertintos ir tai man labai svarbu.
  12. Stengiausi padaryti ką nors naudingo savo įstaigoje.
- Apibendrinę atsakymus, nustatę lygius, darome išvadą,

kokiems motyvacijos tipams galima priskirti mokytojus: poreikis pasiekti tikslą ir rezultatą; bendradarbiavimo poreikis nukreiptas į žmogiškuosius santykius; valdžios, autoriteto, įtakos ir statuso poreikis.

Komandų kūrimo principai:

Komandos formuojamos ne pagal administracijos norą, o patys bendruomenės nariai deleguoja į darbo grupes atstovus, atsižvelgdami į darbo grupės veiklos pobūdį ir asmeninius darbuotojų sugebėjimus. Pavyzdžiui, mokytojų metodinės grupės pačios išsirenka savo pirmininką, kuris atstovauja jų interesams metodinėje taryboje, klasių tėvų komitetai deleguoja atstovus į gimnazijos tėvų parlamentą, o mokinių klasių kolektyvai – į mokinių tarybą.

Komandinis darbo metodas padeda:

- Efektyviai planuoti ir realizuoti įstaigos veiklą (kuriamas strateginis planas, metinė veiklos programa, ugdymo planas ir t.t.).
- Efektyviai reglamentuoti įstaigos veiklą (rengiami dokumentai, padedantys efektyvinti gimnazijos veiklą: gimnazijos nuostatai, administracijos, mokytojų, mokinių bu-

dėjimo tvarka, gimnazijos savivaldos nuostatai, kvalifikacijos tobulinimo tvarka, mokinių lankomumo kontrolės tvarka, metodinės veiklos organizavimo aprašas, skatinimo ir drausminimo tvarka, vidaus darbo tvarkos taisyklės, mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo nuostatai, vertinimo kriterijai ir t.t.).

- Prisiimti atsakomybę už veiklos rezultatus kiekvienam bendruomenės nariui, todėl kyla jų noras siekti aukštesnių rezultatų ir patiems tobulėti.

Komandos veiklos efektyvumui įtakos turi ir bendruomenės narių skatinimo sistema.

Kiekvienas gimnazijos mokytojas, tėvas, mokinys žino,

kad jo įnašą į gimnazijos gyvenimą įvertins gimnazijos bendruomenė, paskatins administracija.

Komandų darbą efektyvesniu daro ir tai, kad apie savo veiklą jos sistemingai informuoja gimnazijos bendruomenės narius. Plačiau pateikti visą informaciją padeda gimnazijos interneto svetainė www.zaliakalnio.nfm.lt. Jos veiklos kokybė taip pat priklauso nuo to, kad ją organizuoja komanda – mokyklos tinklalapio apipavidalinimo grupė – mokytojų ir mokinių atstovai, savo veiklos entuziastai.

Vitalijus JAKOBČIUKAS

Klaipėdos „Žaliakalnio“ g-jos direktorius

Konferencijos darbą pajvairino gimnazistų meniniai pasirodymai

Akredituotų gimnazijų vadovai ir pedagogai forume kalbėjo apie savo pasiekimus, nors ir nedidelius, apie tradicijas, kurios matuojamos šimtmečiais, apie problemas, kurios bendros visai šaliai ir negali būti išspręstos vienu ramos mostelėjimu. Pavyzdžiui, tėvų nenoras, ar negalėjimas dalyvauti mokyklos gyvenime, paauglių nenoras lankyti mokyklą, kvaišalų vartojimas, patyčios ir smurtas. Šios problemos kiekviename šalies regione gali būti šiek tiek specifinės, nes priklauso ir nuo aplinkos, ir nuo tradicijų bendruomenėje. Klaipėda, žinoma, ne Marselis, bet vis dėl to uostas, kuriame prie kranto švartuojasi ne tik svajonių laivai, todėl šio krašto pedagogams tenka specifinė atsakomybė už jaunus žmones ir jų pasirinkimus. Štai miesto „Varpo“ vidurinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja Z.Buivydienė forume iškėlė dar menkai šalyje akcentuojamą emigravusių tėvų vaikų padėtį ir tėvų atsakomybės stoką. Šios mokyklos pedagogai įsitikinę, kad būtent lankomumas le-

mia mokymosi motyvacija. Skyrę lankomumo problemai visapusišką dėmesį forume jie galėjo pasigirti, kad praleistų pamokų skaičius gruodį, lyginant su spalio mėnesiu, sumažėjo 72 proc. Be to, ryškiai sumažėjo ir XI–XII kl. mokinių „nubyrėjimas“. Prieš keletą metų mokyklą dėl įvairių priežasčių mesdavo iki 8 mokinių, pernai tik du.

Mosėdžio gimnazijoje didelis dėmesys skiriamas projektoinei veiklai ir tai tapo reikšminga darbo forma ugdant socialines kompetencijas, pilietinę poziciją, o mokytojų mobilumo projektai, vykdomi Klaipėdos turizmo mokykloje skirti ne tik profesijos mokymui, bet ir mokinių elgesio bei jų kalbos kultūros ugdymui ir kt.

Forumo darbą pajvairino profesionalūs folkloriniai mokinių pasirodymai, Klaipėdos paslaugų ir verslo mokyklos literatūros klasikos inscenizacijos ir kt. Visa tai – kaip akivaizdus patvirtinimas, kad gimnazijos, ar jų klasės, eina visapusiškos asmenybės ugdymo keliu.

Redakcija

Prieda *Mano* **metodas** informacinio leidinio „Švietimo naujienos“ vyr. redaktorė **Zina Rimgailienė**, stilistė **Ona Banadienė**, parengė: tekstų tvarkytojos **Vida Platūkienė** ir **Algita Tarasevič**, maketuotoja **Eglė Lesniauskienė**.

Tel. (8 5) 264 9455, faks. 264 9468, el. p. zina.rimgailiene@sac.smm.lt